

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja na roky 2023 - 2030

Obec Sklabiná

Schválené Obecným zastupiteľstvom dňa: 22.03.2023

OBSAH

Úvod	3
1. Analýzy a zhodnotenie východísk pre rozvoj obce	6
1.1. ŠIRŠIE ÚZEMNÉ VÄZBY A POLOHA OBCE	6
1.1.1. <i>Priemet územno-plánovacích dokumentov</i>	7
1.1.2. <i>Prírodné pomery</i>	8
1.1.4. <i>Životné prostredie</i>	12
1.2. HISTÓRIA, OSÍDLENIE, URBANISTICKÝ VÝVOJ	14
1.2.1. <i>Historický vývoj obce</i>	14
1.2.2. <i>Kultúrne dedičstvo</i>	15
1.2.3. <i>Architektúra</i>	16
1.2.4. <i>Bývanie</i>	18
1.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	18
1.3.1. <i>Doprava</i>	18
1.3.2. <i>Vodné hospodárstvo</i>	19
1.3.3. <i>Energetika</i>	20
1.3.4. <i>Telekomunikácie</i>	21
1.4. SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA	22
1.5. HOSPODÁRSKA ZÁKLADŇA	22
1.5.1. <i>Priemyselná výroba</i>	22
1.5.2. <i>Nerastné suroviny a prírodné zdroje</i>	24
1.5.3. <i>Poľnohospodárstvo a pôda</i>	24
1.5.4. <i>Rekreácia a cestovný ruch</i>	26
1.6. ĽUDSKÝ POTENCIÁL	27
1.6.1. <i>Obyvateľstvo</i>	27
1.6.2. <i>Kluby, združenia a spolky</i>	30
1.6.3. <i>Športové aktivity</i>	31
1.7. TRH PRÁCE	31
1.8. FINANCOVANIE OBCE	33
1.9. EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO DOKUMENTU	34
2. Strategická, návrhová časť	35
2.1. SWOT ANALÝZA, STEEP ANALÝZA	35
2.2. PROBLÉMOVÁ ANALÝZA	40
3. Programová a realizačná časť	41
3.1. STANOVENIE CIEĽOV.....	41
3.2. STRATEGICKÝ CIEĽ A ŠPECIFICKÉ CIELE	41
3.3. ROZPRACOVANIE RÁMCOVÝCH AKTIVÍT OBCE.....	44
3.4.1 Súhrnný prehľad projektov obce Sklabiná na roky 2023 – 2030	45
3.5. POSTUP PRI IMPLEMENTÁCII	50
3.6. SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA	50
4. Finančná časť	52
ZÁVER	57
Zoznam použitej literatúry	57

Názov:	
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE SKLABINÁ	
„AKTUALIZÁCIA“	
Plánovacie obdobie	<i>2023 – 2030</i>
Schvaľovací orgán	<i>zastupiteľstvo obce Sklabiná</i>
Územné vymedzenie	<i>Banskobystrický samosprávny kraj, okres Veľký Krtíš, Obec Sklabiná</i>
Dátum schválenia	<i>22.03.2023</i>
Dátum schválenia pôvodného dokumentu	<i>12.12.2013 uznesením číslo 10/2013</i>
Koordinátor tvorby aktualizácie PHRSR	<i>Centrum prvého kontaktu pre podnikateľov, J. A. Komenského, Veľký Krtíš</i>
Publikovaný	https://www.sklabina.eu/
Verzia	<i>1.3</i>

Úvod

“PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE SKLABINÁ“ (ďalej len PHRSR) bol vypracovaný ako strategický plánovací dokument pre udržateľný rozvoj obce. Je aktualizáciou už pred tým vypracovaného Programu obce na roky 2007 – 2020. Výstupom je komplexný audit rozvojového potenciálu v území zhrnutý formou SWOT analýzy, na základe ktorého je zadefinovaný návrh možností rozvoja obce s využitím dostupných miestnych zdrojov a návrh na konkrétne projekty a programy. Program bol spracovaný metódou interaktívneho plánovania, kde do tvorby a pripomienkovania tohto dokumentu bola zapojená nielen samospráva, ale aj občania, neziskové združenia a podnikatelia. Cieľom PHRSR je navrhnúť takú predstavu o rozvoji obce, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej občanov a zároveň je v súlade s prijatými nadradenými koncepciami vyššej úrovne. Táto stratégia je otvoreným dokumentom a podľa potreby obce bude priebežne aktualizovaná a doplňovaná.

Druhá aktualizácia Programu obce Sklabiná bola spracovaná a schválené zastupiteľstvom v roku 2013 s platnosťou do roku 2020. Rok 2021 je rokom zásadných zmien v oblasti podpory regionálneho rozvoja. Začína sa nové programové obdobie v rámci politiky súdržnosti Európskej únie na roky 2021 - 2027. Z tohto dôvodu sa obec Sklabiná rozhodla spracovať aktualizáciu predchádzajúceho programu a zabezpečiť tak podmienky pre ekonomický rozvoj obce, ktorá bude schopná efektívne využívať všetky zdroje - prírodné, kultúrne, finančné aj ľudské. Nový PHRSR je navrhnutý na programovacie obdobie rokov 2021 – 2027 s platnosťou do roku 2030.

Spracovanie rozvojového dokumentu bolo motivované predovšetkým potrebou koncepčného cieľavedomého a transparentného riadenia a rozhodovania v snahe čo najefektívnejšie riešiť problémy a výzvy rozvoja obce. Rozvojový strategický dokument má pre obec veľký význam pre získanie zdrojov zo štátneho rozpočtu a doplnkových zdrojov pre rozvojové projekty obce. Je však dôležité, že využiteľnosť dokumentu nie je obmedzená iba na získanie zdrojov EÚ, pretože strategické plánovanie v sebe obsahuje ciele a priority, ktoré nie je možné riešiť iba s využitím fondov EÚ, ale pre ich realizáciu sú k dispozícii aj iné finančné zdroje – nadácie, štátne dotácie, vlastné zdroje a pod. PHRSR na roky 2021 – 2030 je vypracovaný v súlade so zákonom 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Tento zákon ustanovuje ciele a podmienky podpory regionálneho rozvoja, upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy, vyšších územných celkov, obcí a ďalších subjektov územnej spolupráce a podmienky na koordináciu a realizáciu regionálneho rozvoja.

Vypracovanie a následná realizácia návrhov strategického rozvojového dokumentu je zložitý proces, náročný na koordináciu, odborné vedomosti a zabezpečenie množstva väzieb. Pri jeho príprave je nutné zohľadniť množstvo dokumentov, ktoré tvoria určitý strategický alebo legislatívny rámec a majú nadradený charakter.

Ide hlavne o väzby na tieto dokumenty:

- strategické a programové dokumenty SR a EÚ,
- príslušné odvetvové politiky,
- aktuálna legislatíva pre jednotlivé riešené oblasti,
- platná územno-plánovacia dokumentácia rôznych stupňov

Spracovanie PHRSR sa z metodického hľadiska riadilo najmä:

- zákonom č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov
- Metodikou inštitucionálneho rámca tvorby verejných stratégií schválenou uznesením vlády SR č.197/2017 a nadradenými programovými dokumentmi
- Metodikou na vypracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, verzia 2.0. Bratislava: MDVRR, 2015.
- Metodikou tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, 2020

Zohľadňuje ciele a priority ustanovené v PHSR Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2015 – 2023.

Pri spracovaní strategického programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde. Vypracovaný dokument rešpektuje Partnerskú dohodu Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027, ktorá je programovacím dokumentom na čerpanie finančných zdrojov z fondov EÚ (aktuálna verzia k dátumu spracovania dokumentu) a Operačný program Slovensko na programové obdobie, pracovné verzie.

Štruktúru programu rozvoja obce tvorí analytická, strategická, programová, realizačná a finančná časť. Hlavnými zdrojmi informácií pre analytickú časť plánu rozvoja obce sú údaje poskytnuté Krajskou správou Štatistického úradu v Banskej Bystrici – Mestská a obecná štatistika, RegDat a výsledky sčítania obyvateľov z roku 2011, ktoré predstavujú exaktné vstupy. Ďalším významným zdrojom informácií sú údaje zhromaždené riešiteľskou organizáciou počas terénneho prieskumu v obci, údaje z odbornej literatúry a údaje poskytnuté predstaviteľmi obce.

Dôležitým prvkom strategického plánovania je zapojenie verejnosti – občanov, neziskových organizácií, škôl, podnikateľov. Tento aspekt bol pri spracovaní dokumentu plne rešpektovaný. Tiež bol ex-post zhodnotený predchádzajúci Program rozvoja obce na obdobie rokov 2007 – 2020. Prehľad zrealizovaných projektov sa nachádza v samostatnej tabuľke.

Analýza	Stratégia	Program	Implementácia
			
Východisková situácia obce Vybavenosť obce Dostupné zdroje	Definovanie problémov Hlavné smery rozvoja Stanovenie cieľov	Opatrenia a aktivity Merateľné ukazovatele	Akčný plán Monitoring a hodnotenie Indikatívny finančný plán

			Zdroje financovania
--	--	--	---------------------

Socio-ekonomický profil okresu Veľký Krtíš, spracovaný Banskobystrickým samosprávnym krajom k 11/2020,

link na dokument: <https://www.bbsk.sk/Portals/0/Users/052/64/564/Socio-ekonomick%C3%BD%20profil%20okresu%20Ve%C4%BEk%C3%BD%20Krt%C3%AD%C5%A1.pdf>:

- Socio-ekonomická situácia v okrese je nepriaznivá
- Obyvateľstvo okresu je koncentrované v mestách Veľký Krtíš a Modrý Kameň a v ich okolí.
- Dopravná dostupnosť je slabšia. Problémom je aj zlý stav cestnej siete.
- 31 % územia tvoria lesy, 62 % poľnohospodárska pôda.
- V minulosti významné náleziská hnedého uhlia.
- Okres má potenciál pre ďalší rozvoj priemyslu s využitím vlastného ľudského aj materiálového kapitálu.
- Cestovný ruch je menej rozvinutý. Bohatý výskyt termálnych prameňov v okrese.

Zhrnutie socio-ekonomického profilu okresu Veľký Krtíš:

- Doprava - Cestnú sieť v okrese Veľký Krtíš tvorí 44,338 km ciest I. triedy, na ktorých sa nachádza 19 mostov; 94,285 km ciest II. triedy so 49 mostami a 231,627 km ciest III. triedy s počtom mostov 74. Hustota cestnej siete je 0,437 km/km². Z hlavnej prehliadky ciest v roku 2020 vyplýva, že v nevyhovujúcom alebo havarijnom stave je 52 % ciest, čo predstavuje zlepšenie oproti roku 2019.
- Sociálne služby - V zariadeniach sociálnych služieb je k dispozícii 304 miest pobytovou formou a 190 miest ambulantnou formou. Z hľadiska druhu poskytovaných služieb, najvyššie zastúpenie majú opatrovateľské služby, ktoré poskytuje 26 poskytovateľov.
- Vzdelávanie - V okrese sa nachádza 37 materských škôl, 14 základných škôl, 3 stredné odborné školy a 1 gymnázium. V šk. roku 2019/2020 navštevovalo celkovo materské školy 971 detí, základné školy 2 807 žiakov a stredné školy spolu 874 študentov. Počty žiakov na materských a základných školách vzrástli oproti školskému roku 2015/2016. Stredné školy však zaznamenali za toto obdobie pokles počtu žiakov.
- Kultúra - Na území okresu sa nachádza podľa Štatistického úradu SR 37 verejných knižníc, 3 múzeá a 1 stále kino. Spomedzi všetkých okresov kraja sídli v okrese Veľký Krtíš najvyšší počet verejných knižníc.
- Zdravotníctvo - Najväčším prevádzkovateľom zdravotnej starostlivosti v okrese je Všeobecná nemocnica s poliklinikou, n.o. Veľký Krtíš, v ktorej sa nachádza 14 ambulancií a poskytuje 122 lôžok.

1. Analýzy a zhodnotenie východísk pre rozvoj obce

1.1. Širšie územné väzby a poloha obce

Zdroj: mapy Slovenska

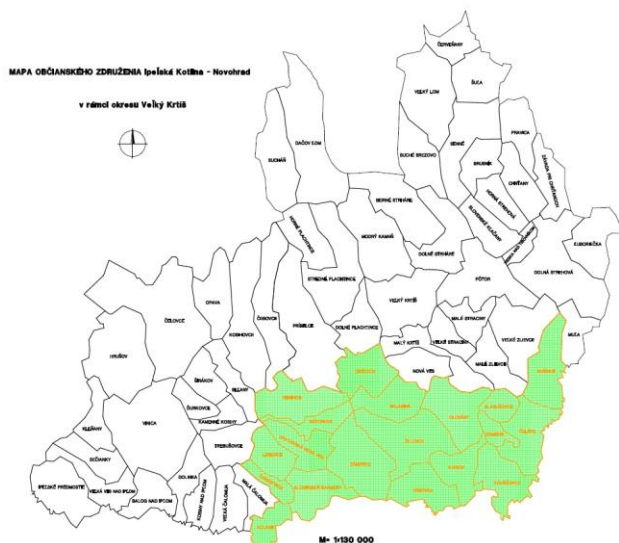
Prístup Leader

Os vychádza z európskej iniciatívy Leader. Akronym LEADER znamená Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale (spájanie aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka). Cieľom je zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach a zlepšenie ekonomickej príležitosti a sociálnych podmienok vidieckeho obyvateľstva. Tento cieľ sa v podmienkach SR bude naplňať prostredníctvom realizácie integrovaných stratégií rozvoja územia, v rámci ktorých sa budú realizovať projekty jednotlivých žiadateľov. Integrovanú stratégiu rozvoja územia pre určité územie vypracuje miestna akčná skupina (MAS), prostredníctvom ktorej sú do praxe zavádzané princípy prístupu Leader.

Cieľom prístupu Leader je podporovať obyvateľov vidieckych oblastí, aby na základe vzájomnej spolupráce na báze partnerstva prekonali nové problémy, ktorým vidiecke oblasti čelia, aby sa zamysleli nad dlhodobým potenciálom svojich oblastí a implementovali spoločne vytvorené integrované, vysoko kvalitné a originálne stratégie trvalo udržateľného rozvoja svojho územia.

V programovom období 2007 - 2013 fungovalo MAS Partnerstva Krtíšskeho Poiplia, ktorého obec členom nebola. V roku 2014 sa členovia MAS Partnerstva Krtíšskeho Poiplia rozhodli, že založia 2 nové občianske združenia. Celý proces bol ukončený registráciou Občianskeho združenia Ipeľská kotlina - Novohrad dňa 27.03.2015. Od tej doby obec Sklabiná patrí do občianskeho združenia IKN, ktorý získal štatút MAS.

Územie Občianskeho združenia tvoria 2 mikroregióny (mikroregión Údolie Čebovského potoka, mikroregión Ipeľská dolina), ktoré sú súčasťou okresu Veľký Krtíš, kde zaberajú jeho celú juhozápadnú časť.

Zdroj: MAS IKN

1.1.1. Priemet územno-plánovacích dokumentov

Dôležitý predpoklad pre riešenie investičných rozvojových zámerov predstavujú územnoplánovacie dokumentácie a územnoplánovacie podklady. Medzi najdôležitejšie nadradené dokumenty patria:

- **Koncepcia územného rozvoja Slovenska (KURS)**

KURS je územnoplánovacia dokumentácia celoštátneho významu, ktorá navrhuje nadradené rozvojové osi, hierarchiu sídiel, systémy technickej a sociálnej infraštruktúry. Podľa tohto dokumentu z hľadiska sídelnej štruktúry územím mikroregiónu neprechádza žiadna sídelná rozvojová os ani komunikačno-rozvojová sídelná os, avšak jeho územie leží v dosahu veľkokrtíšskeho ťažiska osídlenia (ťažisko osídlenia tretieho stupňa). Samotná obec Sklabiná patrí podľa platného znenia ÚPN-VÚC Banskobystrického kraja do skupiny centier šiestej skupiny (centrá miestneho významu).

Územný plán VÚC Banskobystrického kraja

Nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou pre ÚPN obce Sklabiná je ÚPN VÚC Banskobystrický kraj v znení Zmien a doplnkov z r.2014. Tento dokument vo svojej záväznej časti určuje niektoré všeobecné podmienky pre rozvoj miest a obcí, ako aj konkrétne regulatívy vzťahujúce sa k riešenému územiu. Tieto výstupy sú záväzným dokumentom pre riešenie ÚPN obce Sklabiná aj pre definovanie projektových zámerov v PHRSR obce.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja BBSK na roky 2022 - 2030

VÚC Banskobystrický kraj má vypracovaný aktuálny program. Má stanovené 4 priority, priorita č. 1 Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika, priorita č. 2 Zelený kraj pre budúce generácie, Priorita č. 3 Zdravá, vzdelaná a súdržná spoločnosť, Priorita č. 4 Prepojený kraj, ktoré sa ďalej vetvia na 10 strategických cieľov a 52 špecifických cieľov. Dvojročným aktívnym zberom projektových zámerov z územia Úrad BBSK k 11. 2. 2022 zozbieral spolu 3 714 projektových zámerov, z ktorých 1 553 nemalo uvedenú sumu odhadovaných nákladov. V tomto zásobníku sú zahrnuté aj kľúčové projekty BBSK. Zásobník projektov je živý a neustále sa aktualizuje a upresňujú sa údaje pri jednotlivých projektoch, ako napr. stav pripravenosti, sumy atď. Strategicko-plánovací región okresov Lučenec, Veľký Krtíš a Poltár a jeho Kooperačná rada vybrala na svojom zasadnutí 6. 12. 2021 tieto skupiny projektov ako prioritné pre SPR okresov.

Lučenec, Veľký Krtíš a Poltár. Za okres Veľký Krtíš patrí medzi vybrané projekty v území s podporou kooperačnej rady SPR „Veľkokrtíšska vínna cesta“.

Územný plán obce Sklabiná

Obec Sklabiná nemá v súčasnosti vypracovaný ani rozpracovaný územný plán. Uvažuje do budúcnosti so zadaním vypracovania tohto dôležitého dokumentu.

1.1.2. Prírodné pomery

Poloha

Obec Sklabiná sa nachádza v južnej časti okresu Veľký Krtíš cca 8 km od okresného sídla. Zo severu susedí s obcou Obeckov a Plachtince, z juhu s obcou Kiarov a Kováčovce, z východu s obcou Nová Ves a zo západu s obcou Sklabiná. S okresným mestom je Sklabiná spojená cestou II. triedy č. 527, ktorá prechádza obchvatom obce, ďalej Želovcami, Záhorcami, Slovenskými Ďarmotami do Maďarska. Výmera katastrálneho územia je 988 ha a v r.2011 mala obec 844 obyvateľov.

Geomorfológia

Obec leží v Ipeľskej kotline v širokej doline Krtíša s prítokom Plachtinského potoka. Nadmorská výška v strede obce je 160 m n. m. a v chotári v rozmedzí 150–251 m n. m. Členitý pahorkatinný povrch chotára s plochými chrbtami tvoria mladotretihorné uloženiny. Na strmších úbočiach má dubové a agátové lesy, inde je odlesnený. Na chrbtoch a terasách má hnedozemné, prípadne illimerizované, na dne kotliny nivné a lužné pôdy.

Pedológia

Poľnohospodársky produkčný potenciál je daný chemickými, biologickými a fyzikálnymi vlastnosťami poľnohospodárskej pôdy v danom území. Tieto vlastnosti sú zakódované v bonitovaných pôdno-ekologických jednotkách.

Poľnohospodárske využitie územia je veľmi vysoké (I. stupeň, nad 80%). K.ú. obec Sklabiná patrí z hľadiska prírodného stanovišťa do oblasti HMT 1-13 – hnedozemné teplé oblasti, z hľadiska produkčnej schopnosti pôd patria pôdy do II. Kategórie, čo je vysoká produkčná schopnosť pôd. Z pôdnych typov sú zastúpené najmä

- illimerizované pôdy oglejené na tenkých sprašových hlinách na skeletnatých sedimentoch
- illimerizované pôdy na sprašových hlinách
- pararendziny na stredne ťažkých až ľahkých silikátových karbonátoch
- illimerizované pôdy oglejené na tenkých sprašových hlinách na skeletnatých sedimentoch
- illimerizované pôdy na sprašových hlinách
- pararendziny na stredne ťažkých až ľahkých silikátových karbonátoch

Klíma

Predmetná oblasť patrí z hľadiska všeobecnej klimatickej klasifikácie do teplého klimatického okrsku A₃. Tento klimatický okrsk charakterizuje teplá klíma, kedy evidujeme viac ako 50 letných dní do roka, mierna zima, mierne suchá klíma. Letné dni, s maximálnou teplotou vzduchu +25°C a viac, sa môžu v nadmorskej výške do 200 m vyskytnúť od konca marca do začiatku októbra a v júli ich je v priemere do 22 dní a za rok v priemere do 75 dní. Mrazové dni sa v nadmorskej výške do 200 m vyskytujú od prvej polovice septembra do konca mája, v januári je tam priemerný počet mrazových dní 26, v apríli a v októbri 5. Počet mrazových dní sa s nadmorskou výškou príliš nemení, v dolinách na severe je však vyšší. Počet ľadových dní (s celodennou teplotou vzduchu pod bodom mrazu) je v nadmorskej výške do 200 m v priemere v januári 13, v marci a v novembri 1 deň. Riešené územie má relatívny dostatok zrážok z hľadiska vlhovej zabezpečenia iba v chladnom polroku a mierny nedostatok m zrážok v teplom polroku.

Vodstvo

Územím preteká vodný tok Krtíš a Zajský potok, ktoré sú v správe SVP OZ Povodie Hrona. Vodnosť toku je najvyššia v mesiacoch február – apríl. Najväčší prietok je v mesiaci marec. Na Krtíšskom potoku neboli budované stabilizačné a regulačné objekty v rámci úprav toku rieky Ipeľ. Brehy sú spevnené porastom kríkov a stromov. V k.ú. obce sa nachádza malá vodná nádrž, ktorá sa využíva na chov rýb a na letný cestovný ruch.

Súčasná krajinná štruktúra

V riešenom území boli vymedzené v platnom ÚPN VÚC Banskobystrický kraj nasledovné krajinné priestory:

1. Krajinný priestor C – poľnohospodársky

tvorí územie, ktoré z hľadiska produkčnej schopnosti pôd má najlepšie predpoklady na intenzívnu poľnohospodársku výrobu. Jeho hlavná funkcia je produkčná

Charakteristika jednotlivých sektorov:

- *Ochrana prírody a krajiny*
Záujmy ochrany prírody a krajiny sa okrem lokálnych prvkov ÚSES viažu prevažne na biokoridory regionálneho a nadregionálneho významu, ktoré zabezpečujú nielen vodivosť biotickej zložky, ale zvyšujú celkovú ekologickú stabilitu antropicky silne atakovanej krajiny.
- *Lesná výroba*
V krajinnom priestore nemá zastúpenie, pokiaľ sa lesná pôda v území vyskytuje, má charakter lesných remízok s krajinoekologickou funkciou.
- *Poľnohospodárska výroba*
Má dominantné postavenie v krajinnom priestore, poľnohospodárska pôda v daných geoekologických podmienkach má vysoký produkčný potenciál, jej optimálnou kategóriou je orná pôda, lúčno-trávne porasty a špeciálne kultúry (vinice, sady prípadne plantáže bobuľovín) majú lokálny význam. Z hľadiska krajinnej štruktúry a ekologickej stability územia je dôležité priestorové usporiadanie pôdnych celkov orných pôd.
- *Rekreácia*
Krajinný priestor nie je vhodný pre rekreačné aktivity okrem lokalít, ktoré sa viažu na geotermálne pramene, priestorom však môžu prechádzať turistické trasy nadregionálneho a regionálneho charakteru.
- *Investičná výstavba*
Má vzťah k poľnohospodárskej činnosti a budovaniu technickej infraštruktúry, vzhľadom na intenzívny výrobný charakter nedoporučuje sa výstavba spojená s agroturistikou.

2. Krajinný priestor D – zmiešaný

je vymedzený územím s polyfunkčným (poľnohospodársko-lesným, rekreačným) využívaním, prírodné ekosystémy majú lokálny charakter, poľnohospodárske aktivity sú výrazne limitované reliéfovými a klimatickými podmienkami (nízka produkčná schopnosť pôd, prevládajú trávno-lúčne porasty, orné pôdy majú len lokálny charakter), lesy majú rovnocenné územné zastúpenie s výrazným protieróznym, vodohospodárskym, mikroklimatickým a rekreačným účinkom. Hlavná funkcia tohto krajinného priestoru je ekologicko-produkčná

Charakteristika jednotlivých sektorov:

- *Ochrana prírody a krajiny*
Krajinný priestor má vysoké zastúpenie ekologicky významných segmentov, ktoré sú zaradené do ÚSES nadregionálneho, regionálneho aj lokálneho významu, platia všeobecné podmienky ochrany prírody a krajiny okrem častí chránených území príslušnej kategórie a území tvoriacich kostru ekologickej siete. V riešenom území nemá tento sektor zastúpenie.
- *Lesná výroba*
Má v krajinnom priestore vo vzťahu k rozsahu lesnej pôdy značný význam, lesohospodárska činnosť musí zohľadňovať ekologické a environmentálne aspekty, ktoré lesy v danom priestore plnia.
- *Poľnohospodárska výroba*

Má vo vzťahu k rozsahu poľnohospodárskej pôdy značný význam, vzhľadom na nízky produkčný potenciál pôd a vysokú krajinnno-ekologickú hodnotu celého krajinného priestoru doporučené je uplatňovanie alternatívneho (organického) poľnohospodárstva formou lúčno-pasienkarských hospodárstiev.

Sekundárna (súčasná) krajinná štruktúra predstavuje súbor prvkov a zložiek krajiny, ktoré v súčasnosti vyplňujú zemský povrch. Skladajú sa zo súborov človekom ovplyvnených prirodzených a človekom čiastočne alebo úplne pozmenených dynamických systémov a novovytvorených umelých prvkov a zložiek. Druhotná štruktúra krajiny ako viditeľná povrchová časť geosystémov je hlavným cieľom zmien krajinného prostredia a z fyziognomicko-ekologického pohľadu ju tvoria nasledovné hodnotené skupiny prvkov a zložiek:

Lesná vegetácia

Lesné porasty boli v minulosti silne ovplyvnené ľudskou činnosťou. Značná časť územia bola odlesnená a les bol premenený na pasienky a ornú pôdu. Druhovú štruktúru pôvodných lesných porastov bola nevhodným hospodárením a výberom drevín zmenená. Veľkú časť územia ovládli agátové monokultúry, ktoré sú považované za druhotné prirodzené zalesnenie odlesnených častí územia. V súčasnosti zaberajú lesy v riešenom území iba 46 ha, čo tvorí 4,7 % z celkovej rozlohy. Z toho vyplýva, že lesnatosť v riešenom území je iba nepatrná. Celé katastrálne územie spadá do LHC Nová Ves. Hlavný lesný závod sa nachádza v Krupine a lesná správa v Modrom Kameni. Podľa vegetačných lesných stupňov môžeme zaradiť dané katastrálne územie do 1.lesného vegetačného stupňa (dubový).

Nelesná drevinová vegetácia

Nelesná drevinová vegetácia je významná v území intenzívne poľnohospodársky využívanom, kde pôsobí ako významný prvok pre udržanie celoplošnej ekologickej stability krajiny. V riešenom území prvky nelesnej drevinovej vegetácie tvoria najmä brehové porasty, sprievodná zeleň komunikácií, remízky na svahoch a depresných plochách. Hlavný význam týchto plôch spočíva v zabezpečení druhovej a krajinnno-ekologickej diverzity, zamedzení vodnej a veternej erózie, regulácii odtokových pomerov, vytvorením refúgií pre mnohé rastliny a živočíchy. Z hľadiska tvorby ÚSES môžu tieto plochy plniť v závislosti od svojej veľkosti, veku a druhového zloženia funkciu interakčných prvkov až ekologicky významných segmentov krajiny. Na niektorých miestach sú evidované plochy poľnohospodárskeho pôdneho fondu, zarastajúce kvôli absencii hospodárenia náletovými drevinami a krovinami. Ojedinele sa vyskytujú solitérne vzrastlé dreviny.

Trvalé trávne porasty

Trvalé trávne porasty (TTP) sa v riešenom území nachádzajú na výmere 116 ha, čo predstavuje zhruba 14 % celkovej výmery poľnohospodárskeho pôdneho fondu a 12 % z celkovej výmery k.ú.

Orná pôda a trvalé kultúry

Orná pôda a trvalé kultúry spolu zaberajú plochu o výmere 720 ha, z toho orná pôda sa nachádza na ploche 696 ha, záhrady na ploche 19 ha a vinice 5 ha. Spolu to je 73 % z celkovej výmery katastrálneho územia a 86 % z výmery PPF.

Mozaikové štruktúry

Dobre vyvinuté mozaikové štruktúry trvalých trávnych porastov a nelesnej drevinovej vegetácie sa nachádzajú najmä pod úpäťm kopcov.

Vodné toky a plochy

Riešeným územím preteká vodný tok Krtíš potok a Zajský potok. Sprievodná vegetácia tohto vodného toku je významným ekostabilizačným prvkom v krajine.

Prvky bez vegetácie

Prirodzené plochy bez vegetácie sa v území nevyskytujú. Avšak ako sprievodný jav antropogénnej činnosti vznikli takéto plochy napr. v lokalitách skládok TKO, ako výseky pod vedeniami vysokého napätia, plochy v areáloch výrobných podnikov a pod. Prechodne sa takýmito plochami stávajú miesta súvisiace s investičnou výstavbou.

Sídlné a technické prvky (antropogénne prvky)

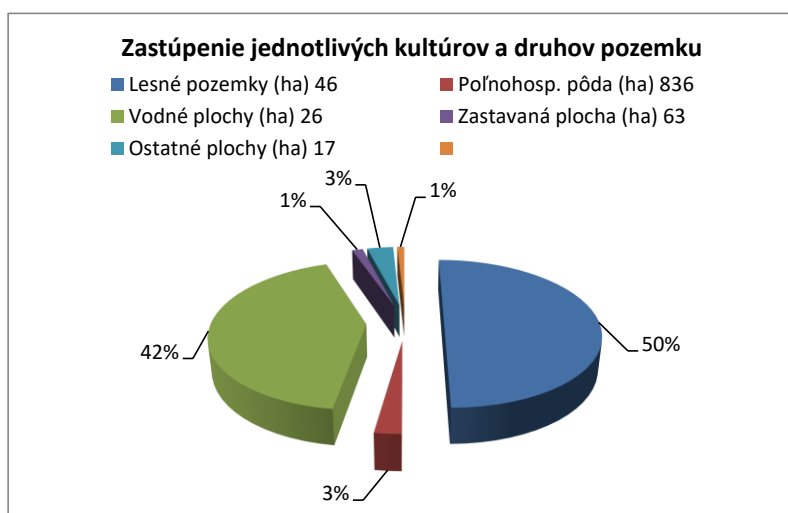
- energovody a produktovody
- dopravné objekty a línie
- poľnohospodárske objekty
- lesohospodárske a vodohospodárske objekty
- obytné a administratívne plochy
- sídelná vegetácia
- rekreačno-oddychové, športové a kultúrno-historické objekty

Zastúpenie jednotlivých kultúr a druhov pozemkov v obci:

Obec	Celková výmera (ha)	Lesné pozemky (ha)	Poľnohosp. pôda (ha)	Vodné plochy (ha)	Zastavaná plocha (ha)	Ostatné plochy (ha)
Sklabiná	988	46	836	26	63	17

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, RegDat 2022

Graf č. 1

Ochrana prírody a krajiny

Okres Veľký Krtíš má v porovnaní s ostatnými regiónmi SR malé množstvo vyhlásených chránených území. Vyhlásené chránené územia zahŕňajú podstatnú časť ekologicky najcennejších častí prírody týchto okresov. Rovnako to platí aj o územiach označovaných ako ekologicky významné segmenty krajiny. V rámci starostlivosti o chránené územia nie sú zatiaľ spracované programy starostlivosti resp. osobitné režimy ochrany. Taktiež v rámci starostlivosti o chránené druhy neboli vypracované osobitné režimy ochrany. Vzhľadom k týmto údajom je najvyššie dôležité rešpektovať aktuálne zákonné normy v oblasti ochrany prírody a krajiny, realizovať opatrenia navrhované v odborných dokumentoch (R-ÚSES apod.) a zároveň sa venovať oblasti prevencie, výchovy a vzdelávania.

Vyhlásené chránené územia

V riešenom území sa nenachádzajú žiadne vyhlásené chránené územia, ani územia navrhované na vyhlásenie.

Základnou súčasťou európskej politiky pri ochrane biodiverzity a ekosystémov je úplná realizácia sústavy NATURA 2000, ktorá má vytvoriť súvislú európsku sieť osobitne chránených území, ktorú budujú členské krajiny nezávisle na národných sústavách chránených území. Na území obce Sklabiná sa nevyskytuje územie siete NATURA 2000.

Územný systém ekologickej stability

Udržanie ekologickej stability na Zemi je základnou nevyhnutnou podmienkou princípu trvale udržateľného rozvoja. Účelom dokumentov ÚSES je stanoviť celoplošný systém obhospodarovania krajiny s cieľom zachovať, udržať, alebo vytvárať stabilitu krajinného systému. Konkrétne to znamená ochranu a vytvorenie podmienok pre existenciu a rozvoj genofondu (najmä ohrozeného), zachovanie biodiverzity, blokovanie rozvoja negatívnych procesov a podporovanie rozvoja prirodzených (samoregulačných) procesov.

Pre okolie vodnej nádrže Sklabiná bol vypracovaný Miestny územný systém ekologickej stability v r. 1993. Vodné toky a pobrežná vegetácia patria k základným regionálnym biokoridorom v území. Práve vodný tok Krtíšsky potok je jedným z regionálnych biokoridorov, ktoré prechádzajú územím okresu V. Krtíš v severo-južnom smere. Tieto biokoridory sú významné najmä pre vodné a mokradné vtáky.

Základná sieť biokoridorov sa dopĺňa interakčnými prvkami a ekologicky významnými segmentmi krajiny, ktoré sú však v riešenom území charakteristicky deficitné. Predstavujú ich najmä líniové prvky nelesnej drevinnej vegetácie (aleje pri cestách, vetrolamy a kriačiny uprostred polí, lúk a pasienkov). Súčasťou týchto ekologicky významných segmentov sú aj genofondovo významné lokality flóry a fauny, z ktorých sa v riešenom území nachádzajú:

- staré sady a záhrady na východnom okraji obce v západných svahoch vytvárajú vhodné podmienky pre hniezdenie vtákov.
- staré a extenzívne obhospodarované vinice na východnom okraji obce dopĺňajú skladbu vhodných sekundárnych biotopov s extenzívnou ľudskou činnosťou. Roztrúsene tu v terasách.
- Sklabinský rybník. Vodná nádrž, vznikla v roku 1981. Okolité biotopy tvoria hlavne polia (80%), v alúviu Zajského potoka (prítok) lesy (10%) a po okrajoch užšie lúky (10%), zabraňujúce priame splavovanie hnojív a pesticídov do vody. Alúvium spestruje porast vŕby, jelše a topoľov, plytčiny sú už dostatočne porastené pálkou (*Typha* sp.) a trstinou (*Phragmites australis*). V okolitých remízkach je dostatok krov (*Rosa* sp., *Prunus spinosa*, *Crataegus* sp., a i.). Nádrž je významným miestom z hľadiska ťahu aj hniezdenia vtákov. Spolu sa tu zistilo doteraz 106 druhov, z toho 37 viazaných na vodné a mokradné biotopy.

V katastrálnom území obce nie sú evidované objekty, na ktoré by sa vzťahovala ochrana ložísk nerastných surovín, nie sú určené prieskumné územia pre vyhradené nerasty, nie sú evidované staré banské diela a zosuvy.

1.1.4. Životné prostredie

Ochrana životného prostredia spočíva v ochrane jednotlivých jeho zložiek, v minimalizácii negatívnych vplyvov na životné prostredie a v rešpektovaní princípov trvalo udržateľného rozvoja. Povinnosť chrániť všetky zložky životného prostredia je zakotvená v rade zákonných opatrení, z nich najvýznamnejšie sú :

- Zákon NR SR č.127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov,

- Zákon č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie v znení neskorých predpisov,
- Zákon č. 478/2002 Z.z. o ochrane ovzdušia v znení neskorých predpisov,
- Zákon č. 401/1998 Z.z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorých predpisov,
- Zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch v znení neskorých predpisov,
- Katalóg odpadov v znení neskorých predpisov.

V oblasti životného prostredia patria k samostatne sledovaným tieto zložky:

- Ovzdušie, pôda, voda, odpady, hluk a vibrácie, žiarenie

Ich stav významnou mierou vplyva aj na stav zdravotného stavu obyvateľstva. V riešenom území patrí k najviac zaťaženým zložkám voda a pôda, a to z dôvodu absencie likvidácie odpadových vôd a ako dôsledok vplyvu intenzívneho poľnohospodárstva. Samostatnou zložkou sú odpady.

Znečistenie ovzdušia je taký stav, kedy najvyššie prípustné koncentrácie škodlivých látok v ovzduší sú prekročené. Na stave znečistenia ovzdušia sa podieľajú vplyvy globálne (diaľkový prenos znečisťujúcich látok) i lokálne (emisie z miestnych zdrojov znečistenia ovzdušia).

Medzi hlavné miestne zdroje znečistenia ovzdušia patria v riešenom území:

- lokálne vykurovanie,
- automobilová doprava,
- sekundárna prašnosť spôsobená poľnohospodárskou a stavebnou činnosťou a nedostatočným čistením komunikácií,
- diaľkový prenos

Pôda ako zložka životného prostredia je zároveň základným výrobným prostriedkom odvetvia poľnohospodárstva. Pôdny fond je chránený zákonom c. 307/1992 Zb. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

Základnými zdrojmi znečistenia pôd v riešenom území sú:

- poľnohospodárstvo,
- veľkoplošné hospodárenie so sprievodnými javmi (ťažká mechanizácia, chemizácia, nafta, poľné hnojiská, meliorácie) spôsobuje zmeny štruktúry pôdy a jej biologickú degradáciu,
- vytváraním veľkých osevných plôch došlo k odstráneniu rozptýlenej krajinskej vegetácie, čím sa zvyšuje riziko vodnej aj veternej erózie,
- osídlenie so svojimi sprievodnými javmi,
- odpady,
- stavebná činnosť,
- odpadové vody,
- doprava,
- rekreácia,
- lesné hospodárstvo.

Kľúčovým predpisom v **odpadovom hospodárstve** je Zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch v znení neskorých predpisov. Zákon definuje náležitosti programov odpadového hospodárstva (POH), pôsobnosť orgánov štátnej správy, povinnosti právnických a fyzických osôb, náležitosti nakladania s odpadom, recyklačný fond a i. Jeho vykonávacía vyhláška (283/2001 Z.z.) upravuje niektoré podrobnosti napr. pre obsah POH a pre nakladanie s odpadmi a požiadavky na zariadenia na nakladanie s odpadmi. Od 1.januára 2006 nadobudlo účinnosť ustanovenie zákona o odpadoch, ktoré zakazuje zneškodňovať biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad, parkov, cintorínov. Každý pôvodca je povinný triediť bioodpad zo záhrad oddelene od ostatných druhov odpadu a zabezpečiť je ho kompostovanie vo vlastných priestoroch. Znižovanie odpadu jeho separáciou a následným zhodnocovaním je prioritou aj pre obec Sklabiná.

Hluk a vibrácie zhoršujú kvalitu životného prostredia a negatívne pôsobia nielen na zdravie ľudí, ale aj na flóru a faunu. Nebezpečnosť ich pôsobenia spočíva v tom, že v porovnaní s inými

negatívnymi faktormi (napr. chemikálie) nezanechávajú žiadne merateľné rezíduá. Stresové pôsobenie hluku sa prejavuje najmä ako sprievodný jav automobilovej dopravy v intraviláne sídla. Riešením je navrhovaný obchvat štátnej cesty mimo obce. Zodpovedajúca hladina hluku na ceste II/527 v súčasnosti predstavuje hodnotu 65,4 dB(A). Izofóna hluku 60 dB(A) je vo vzdialenosti 28 m od osi komunikácie pre zastavané územie.

Žiarenie sa na celkovej radiačnej záťaži obyvateľstva sa podieľa kozmické žiarenie a prirodzená rádioaktivita hornín, hydrosféry a atmosféry. K tomuto prístupujú umelé zdroje (používanie umelých rádioizotopov v medicíne, produkty jadrového odpadu, havárie jadrových elektrární apod.). Najnebezpečnejším z prírodných zdrojov žiarenia je radón, presnejšie jeho dcérske produkty, ktoré sa zachytávajú na prachových časticiach vo vzduchu a následne sú vdychované do pľúc, kde sa usadzujú a ožarujú pľúcne tkanivá. V súčasnosti sa venuje pozornosť monitoringu radónového ohrozenia v pôdach, stavebných materiáloch, vodách aj budovách. Požiadavky na obmedzenie radónového ožiarovania sú zakotvené aj v právnych normách. Riešené územie má nízku alebo strednú úroveň radónového rizika.

1.2. História, osídlenie, urbanistický vývoj

1.2.1. Historický vývoj obce

Obec vznikla v 12. – 13. storočí. Prvá písomná zmienka (historický dokument) o obci Sclabonia je z r. 1323, ale je nepochybne staršia. V rokoch 1332 – 1337 bol postavený rímsko-katolícky kostol sv. Mikuláša biskupa. Prvá fara bola v obci postavená v roku 1396 a pri nej bol postavený prvý kostol jednoduchého normanského štýlu. Prvý majiteľ, veľkostatkár v roku 1335 bol Záh Felicián. Sklabiná bola poddanská obec rodiny Balassa. V roku 1548 bola obec majetkom Jána Balassa, v roku 1598 Zigmunda Balassa. V roku 1563 bola obec majetkom Máhmuda Bea Abdulaha a mala 14 domov, v roku 1587 patrila Isa-bin Ibrahimovi, ktorý bol zemským pánom. V roku 1660 patrila obec Divínskemu hradnému panstvu, v roku 1740 grófovi Kohárymu a Balassovi, v roku 1770 boli zemepánmi František Zichy a Pavel Balassa v roku 1826. V roku 1715 mala obec 7 maďarských a 4 slovenské rodiny. V roku 1720 žilo v obci 5 maďarských a 9 slovenských rodín. Po okupovaní Turkami 1554 – 1593, kedy obec patrila do Sandžaku – Nógrad Maďarsko, bola za vojen začiatkom 17. storočia zničená a opustená do roku 1685. Po opätovnom zaľudnení bola rozdelená medzi Divínske a Modrokamenské panstvo. V obci bola tehelňa. Obec neskôr patrila do roku 1922 do Novohradskej župy. K obci patrí osada Peserany. V 19. stor. boli v Sklabinej dva mlyny. V druhej pol. 19. stor. v chotári obce sa ťažilo uhlie, piesok, bola tu tehelňa. V roku 1828 mala 780 obyvateľov. V roku 1873 vymrela 1/3 obyvateľstva kvôli moru. Obyvatelia sa živili poľnohospodárstvom, ovocinárstvom a vinohradníctvom, po r. 1945 pracovali v uhoľných baniach a i.. V roku 1918 bolo v obci založené prvé potravinové družstvo. Obec Sklabiná patrila v rokoch 1850 – 1918 pod správny okres Balassagyarmat (Maďarsko), 1912 – 1918 pod okres Modrý Kameň. V rokoch 1919 – 1944 pod správny okres Modrý Kameň, kam patrila až do roku 1960. Od roku 1960 do roku 1968 patrila obec pod Lučenec a od roku 1968 patrí obec pod správny okres Veľký Krtíš.

Historický vývoj názvu obce

Sklabiná	1323 Sclabonia, 1330 Sclabanya, Sclabonya, 1351 Sclabonya, 1384 Sklabinia, 1773 Slabyna, Szlabonya, 1808 Sklabina, maď. Kúrtabony, 1910 Mikszáthfalva, 1920 Sklabiná
-----------------	--

Symbole obce

<p>Sklabiná</p> 	<p><i>Erb obce</i> – zo spodného zeleného okraja modrého štítu vyrastajúci žltý štíhly obilný snop, sprevádzaný z jednej strany hrotom nahor postaveným lemešom, z druhej strany hrotom nadol postaveným nožom.</p> <p><i>Symboly obce</i> Sklabiná sú zaevidované v Heraldickom registri Slovenskej republiky.</p>
--	---

1.2.2. Kultúrne dedičstvo

Kultúrno-historické pamiatky

V zmysle medzinárodných dohôd je kultúrne dedičstvo definované nasledovne: „Kultúrne dedičstvo tvoria historické a kultúrne hodnoty vytvorené predchádzajúcimi generáciami bez ohľadu na dobu a miesto ich vzniku. Predstavuje hmotné i nehmotné veci a predmety, jednotlivé objekty, ucelené súbory a komplexy“.

Historické a kultúrne hodnoty vytvorené predchádzajúcimi generáciami je potrebné ochraňovať. V území sa nachádzajú historické urbanisticko–architektonické štruktúry s pamiatkami architektúry niekoľkých storočí, ľudového staviteľstva s regionálnymi osobitosťami prvkov a štruktúr.

Mnoho historicky významných objektov bolo pre svoju dôležitosť zapísaných do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu (ÚZPF), ktoré je potrebné chrániť podľa zákona číslo 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu.

OBEC	č.ÚZ PF	Názov pamiatky		Parcela	Zaužívaný názov pamiatky	Vznik	Sloh	dát.vyhl.
Sklabiná	2238	SÍDLISKO VÝŠINNÉ	-		Kishegy	Pravek	bronz	15/06/68
	480	KOSTOL	r.k.sv.Mikuláša	116	-	14.st.	barok	09/11/63
	525	DOM PAMÄTNÝ	Mikszáth K.	235/3	Rod.dom spisovateľa	19.st.	klasicizmus	09/11/63
	525	TABUĽA PAMÄTNÁ	Mikszáth K.	235/3	1847-1910, spiso vateľ	-	-	09/11/63

Zdroj: ÚZPF

Obce môžu v zmysle zákona číslo 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu, § 14, ods. 4 rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce. Do evidencie pamätihodností obce možno zaradiť okrem huteľných vecí a nehmuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce. Rozhodnutia vo veci pamätihodností obcí sú prerokované v obecných zastupiteľstvách a schválené uzneseniami.

Významné osobnosti v obci

Mikszáth Kálmán (16.1. 1847 Sklabiná–	Maďarský spisovateľ a novinár sa narodil v obci Sklabiná. Ľudovú školu navštevoval v Balážskych Ďarmotách a študoval na
---	---

<p>28.5. 1910 Budapešť)</p>	<p>gymnáziu v Rimavskej Sobote, v Banskej Štiavnici a právo v Györi. V rokoch 1871 – 72 pôsobil ako slúžny, 1872 – 73 župný hodnostár M. Maukša v Balážskych Ďarmotách, 1873 – 78 spisovateľ a novinár v Budapešti, 1878 – 80 v Szegede a od 1880 v Budapešti. Jeden z najvýznamnejších predstaviteľov kritického realizmu v maďarskej próze. V jeho tvorbe sa odráža vývin maďarskej prózy od romantizmu k realizmu, vychádzajúc z jókaiovských tradícií a pripravujúc pôdu pre realizmus.</p>
<p>Nagy Zs. Lajos (28.9. 1935 Sklabiná – 11.6. 2005 Sklabiná)</p>	<p>Učiteľ, novinár a spisovateľ.</p>

Pamätná tabuľa na dome č.40 K. Mikszátha

Fotografie z expozície múzea K. Mikszátha

Zdroj: archív autora

1.2.3. Architektúra

Ľudová architektúra v obci

Základ dnešného usporiadanie obce bol navrhnutý okolo roku 1865, z tohto obdobia pochádzajú najstaršie ľudové domy. Zaujímavá je štatistika počtu postavených rodinných domov podľa jednotlivých rokov:

Roky	do	r.	do	r.	do	r.	do	r.	do	r.	do	r.
-------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

	1899	1919	1945	1970	1980	1990	2001	2021
Počet domov	10	9	22	87	35	27	15	5

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica

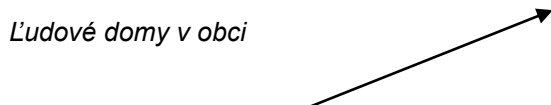
Spolu bolo do roku 2021 novopostavených rodinných domov 210 a bytových domov 38. Obec Sklabiná je usporiadaná v tvare štvorca, domy boli v minulosti jednoduché, husto stavané, ako stavebný materiál sa najčastejšie používala hlina a tehly. Do základov nového domu sa sialo žito, aby sa gazdovstvo rozširovalo. Stavali sa aj hospodárske a bočné staviská. V domoch sa kúrilo drevom a sietlo sa petrolejom.

Staršia zástavba bola poväčšine dvojsovými fasádami obrátená smerom na ulicu. Staršie domy boli obrátené podstením do dvora a postavené z nepálených tehál. Staršie domy s novšou úpravou predstavujú objekty, ktorých dvorové podstanie aj pred priečelím je podopierané drevenými trámami, priečelie je zakončené trojuholníkovým doskovým štítom v polovici prechádzajúce v strechu na štíte s vyrezaným letopočtom, symbolom kríža, po stranách mesiaca a hviezdy, štít riešený na spôsob intarzie môže mať viacero vyrezaných monogramov.

K domom sa primkýnali hospodárske staviská. V dvoroch domov sa zachovali samostatné stavby letných kuchýň, priečne situované pôvodné latkové šopy, neskôr obmurované, maštale a sýpky postavené z nepálených tehál.

Ludové domy v obci

Zdroj: archív autora

Urbanistická štruktúra sídla, postupnosť vývoja obce

Obec je charakterizovaná ako hromadná cestná dedina. Prvýkrát sa obec sa spomína v listine z roku 1332, pochádza však prinajmenej z 13. storočia. V 2. polovici 16. storočia bola poplatná Turkom. Poddanská obec patrila rodine Balassa, neskoršie aj iným rodinám. Jej obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom. V roku 1562 mala obec 14 a v roku 1579 mala 19 danepovinných domov, v roku 1715 mala 11 a v roku 1720 mala 14 poddanských rodín. V súčasnosti prevláda rekonštrukcia pôvodných domov ako aj novostavby rodinných domov.

Súčasná architektúra

Súčasný stav v oblasti výstavby nových domov je väčšinou neuspokojivý, najmä v ich kvalitatívnom hodnotení. Architektúra pôvodných ľudových objektov je znehodnotená novotvarmi, ktoré nemajú oporu v žiadnej koncepcii, a to aj z dôvodu absencie územných plánov obcí, územných plánov zón, prípadne zastavovacích štúdií. Individuálny vkus, v mnohých prípadoch však nevkus stavebníkov, ktorí nie sú pri svojich zámeroch regulovaní odborníkom má za následok také zásahy do urbanistického a architektonického výzoru obce, ktoré výrazne znižujú kvalitu vzhľadu obce. Čo sa týka aj verejných objektov a plôch verejnej zelene, tieto plochy sú udržiavané, pravidelne kosené. Opakom je snaha o priblíženie sa mestu a výsadba nepôvodných, cudzokrajných drevín, ktoré nie sú vhodné do dedinského prostredia, ako sú napr. strieborné smrek, tuje a pod. Samozrejme, sú aj pozitívne príklady, ktoré je vhodné vyzdvihnúť a prezentovať navonok.

1.2.4. Bývanie

Úroveň bývania je jednou zo základných charakteristík životnej úrovne obyvateľstva. Jej vývoj úzko súvisí s rastom počtu obyvateľstva, jeho štruktúrou a rozmiestnením. Ovplyvňuje úroveň reprodukcie pracovných síl, pôsobí na celkový životný štýl obyvateľstva.

Základné údaje o domovom a bytovom fonde za rok 2021

Obec	Domy spolu	Bytové domy	Neobývané domy určené na rekreáciu	Byty spolu	Byty		Obecné byty
					V bytových domoch	v RD	
Sklabiná	287	10	1	346	69	250	31

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, SOBD 2021

Súčasný bytový fond obce je na 81% využitý pre obytnú funkciu. Z hľadiska obývanosti bytov je bytový fond vyhovujúci. Podstatnú časť bytového fondu tvoria byty v objektoch z trvanlivých stavebných materiálov. Rozmach novostavieb v obci bol zaznamenaný do roku 1970. Od roku 1980 po súčasnosť bol domový fond viac rekonštruovaný a menej objektov bolo postavených ako novostavieb.

Bývanie a jeho úroveň patria k dôležitým aspektom celkových životných podmienok obyvateľstva. Byt neplní iba materiálnu funkciu prirodzených potrieb rodiny ako základnej jednotky spoločnosti, ale zároveň je výraznou zložkou kultúrneho štandardu obyvateľstva a v nemalej miere aktívne pôsobí na regeneráciu ľudí.

Na celkovú úroveň bývania pôsobí predovšetkým počet obyvateľov bývajúcich v bytoch a domácnostiach, čo je však popri celkovom počte bytov a ich vybavení podmienené demografickou skladbou obyvateľstva a domácností.

Obec postavila za posledných 5 rokov spolu 31 nových bytov.

1.3. Technická infraštruktúra

1.3.1. Doprava

Dopravné väzby riešeného územia

Obec Sklabiná sa rozprestiera na území okresu Veľký Krtíš. Urbanizačnou osou veľkokrtíšskeho okresu je os Zvolen – Veľký Krtíš – hranica Maďarskej republiky, na rozhraní Krupinskej planiny a Ipeľskej kotliny. Základ dopravného skeletu predstavuje súčasná trasa cesty I/ 75 a II/527 - cesta I/75, Levice – Veľký Krtíš – Lučenec, smer západ – východ a cesta II/527 v smere Zvolen – Veľký Krtíš – Slovenské Ďarmoty (hranica s MR) – Šahy.

V hodnotenom území sa nenachádza železničná trať – železničná doprava.

Verejná hromadná doprava

Hromadnú autobusovú dopravu pre obec zabezpečuje SAD autobusovými spojmi s priamym spojením obce so sídelnými útvarmi Veľký Krtíš, Lučenec, Šahy a Bratislava. Počet spojov v pracovných dňoch je postačujúci. Z časového hľadiska absentujú spoje od 10,00 hod do 12,30 hod a po 18,30 hod. v pracovných dňoch a v dňoch pracovného pokoja počas celého dňa.

V obci sa nachádzajú dve obojsmerné autobusové zastávky s vyhovujúcou pešou dostupnosťou pre obyvateľov a jedna obojsmerná zastávka pri obci na hlavnej ceste II/527. Vzhľadovo nie sú autobusové zastávky vyhovujúce. Autobusová doprava je výlučnou hromadnou dopravou zabezpečenia spojenia obce s mestami s vyššou vybavenosťou. Zlepšenie autobusovej dopravy v obci predpokladá najmä nasadenie väčšieho počtu menších autobusov a koordináciu spojov tak, aby sa dosiahol priemerný štandard dostupnosti obce počas víkendových dní a v pracovných dňoch po 18,30 hod.

Statická doprava

V obci sú vybudované parkovacie plochy (asfaltové, panelové) pri objektoch občianskej vybavenosti – obecný úrad, škola, obchody, kultúrny dom, cintorín, pošta. Väčšina má nekvalitný povrch a nezapadajú harmonicky do týchto priestorov. Vzhľadom na charakter bytovej zástavby formou IBV je parkovanie a garážovanie riešené priamo na pozemkoch. Na krátkodobé parkovanie sa používajú obslužné komunikácie.

Pešia doprava

Pešia doprava je vzhľadom na intenzitu dopravy bezpečná. Okolo obce je vybudovaný obchvat cesta II/527. Obec leží na vedľajšej ceste - miestnej komunikácii, ktorá je súběžná s cestou II/527. Popri miestnej komunikácii v obci je po celej dĺžke vybudovaný peší chodník z jednej strany.

Letecká doprava

V obci sa nachádza letisko spoločnosti AERO SLOVAKIA a.s.. V súčasnosti je spoločnosť najväčším prevádzkovateľom v oblasti všeobecného letectva na Slovensku. Hlavnou náplňou práce spoločnosti sú predovšetkým letecké práce v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve, hliadkovacie a monitorovacie lety, hasenie lesných požiarov, letecké snímkovanie, reklamná a propagačná činnosť, vyhliadkové a výcvikové lety, vlečenie vetroňov, prenájom lietadiel a nehnuteľností. V obci je využívané letisko predovšetkým na letecké práce v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve.

1.3.2. Vodné hospodárstvo

Zásobovanie pitnou vodou

Obec má vybudovaný verejný vodovod. V obci je naň napojených cca 74 % obyvateľov. Celková trasa vodovodu v obci je 4 207 metrov k 31.12.2006. Na vodovod je napojených 195 domácností z celkového počtu domácností 285 a 6 združených vodovodných prípojok. Ostatní obyvatelia sú pitnou vodou zásobovaní z vlastných studní. Verejný vodovod v obci je v správe Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti a.s., Banská Bystrica.

Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

Obec má čiastočne vybudovanú verejnú kanalizáciu v dĺžke 4600 m. V súčasnosti je na kanalizáciu napojených 115 domácností. Kanalizácia je napojená na ČOV Veľký Krtíš. Odpadové vody, ktoré nie sú vyústené do kanalizácie sú zachytávané v žumpách a septikoch alebo priamo vyústené do miestnych járkov.

1.3.3. Energetika

Širšie vzťahy

Odber elektrickej energie je v Banskobystrickom kraji zabezpečený dodávkou elektrickej energie po nadradenom prenosovom systéme ZVN 400 kV a VVN 220 kV a distribučnom rozvodnom systéme 110/22 kV, prostredníctvom energetických uzlov 400/220/110 kV rozvodní a transformátorovni. Prenosová sústava 400 kV rozvedená v južnej časti riešeného územia, s napojením na celoeurópsku 400 kV sústavu, prechádza v smere Levice – Rimavská Sobota – Moldava nad Bodvou. V energetickom uzle 400 kV rozvodne EMO je prepojená so severnou vetvou v smere EMO – Horná Ždaňa – Liptovská Mara. Banskobystrický kraj je na túto nadradenú prenosovú sústavu pripojený prostredníctvom dvoch 400 kV rozvodní a transformovni nachádzajúcich sa v riešenom území a to Rz Horná Ždaňa a Rz Rimavská Sobota.

Zásobovanie obce elektrickou energiou

Riešeným územím prechádza hlavné zásobovacie distribučné vedenie a to vzdušná linka VN 22 kV č. 338. Táto linka vychádza zo 110 / 22 kV transformátorovne vo Veľkom Krtíši a pokračuje v smere Ipeľské Predmostie - Šahy. Z tohto vedenia sú prevedené vzdušné VN odbočky do riešeného územia a samotného sídelného útvaru Sklabiná.

Stanice VVN

Okres	ID	Názov a miesto	KV	Celkový výkon MW	Zaťaženie MW
Veľký Krtíš	27	Veľký Krtíš	110	80	30
Veľký Krtíš	28	Veľké Zlievce	110	75	60

Zdroj: SEZ Žilina

Vzdušné vedenia VVN

Okres	ID	Názov	kV	Názov vedenia
Veľký Krtíš Lučenec Rimavská Sobota	1	Levice – Rimavská Sobota	400	426

Veľký Krtíš Levice	75	Veľký Krtíš – Levice	110	8419
-----------------------	----	----------------------	-----	------

Zdroj: SEZ Žilina

Ochranné pásma

- ochranné pásma 400 kV vedenia: 25 m na každú stranu od krajného vodiča
- ochranné pásma 110 kV vedenia: 15 m na každú stranu od krajného vodiča
- ochranné pásma 22 kV vedenia: 10 m na každú stranu od krajného vodiča
- ochranné pásma trafostanice 22/0,4 kV od konštrukcie

Plynifikácia, zásobovanie teplom

Južnými okresmi Banskobystrického kraja (Lučenec, Revúca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš) vedie sústava štyroch línií tranzitného plynovodu pre medzinárodnú dopravu zemného plynu. V blízkosti obce Veľké Zlievce je kompresorová stanica uvedenej sústavy KS 03.

Medzištátny plynovod „Bratstvo“ s veľmi vysokým tlakom je vedený po samostatnej trase a prechádza okresmi Krupina, Lučenec, Revúca, Veľký Krtíš a Rimavská Sobota. Z hľadiska dopravy a dodávky plynu má základný význam Medzinárodný plynovod BRATSTVO VVTL DN 700 s veľmi vysokým tlakom. Vlastný odber plynu sa realizuje zo súbežného plynovodu DN 100 prostredníctvom odbočiek a prípojok pre jednotlivé sídelné útvary.

Obec je napojená na prepojovací plynovod Sklabiná - Vinica o svetlosti DN 150 s menovitým tlakom 6.3 MPa prostredníctvom skriňovej regulačnej stanice VVTL/STL 3000 m³/hod. Plynifikácia je prevádzaná STL uličnou sieťou PE rúrami zodpovedajúceho prierezu pre predpísaný tlak.

V obci nie je vybudovaný systém centrálného zásobovania teplom s centrálnym zdrojom tepla. Jednotlivé objekty sú zásobované teplom pre vykurovanie a prípravu TÚV z kotolní na zemný plyn alebo pevné palivo, čiastočne na báze elektrickej energie. Ako palivo sa najčastejšie používa ZPN (18%), pevné palivo 78,8%, čiastočne el. energia 3,2 %. Výhľadovo sa predpokladá zachovanie terajšieho spôsobu výroby tepla, resp. zavedenie obnoviteľných zdrojov energií využitím miestnych zdrojov.

Slovensko je považované za krajinu, ktorá má ideálne prírodné podmienky na rozvíjanie využívania energie z biomasy. Takmer polovica územia Slovenska je zalesnená. Vo všeobecnosti však Slovensko podstatne zaostáva vo využívaní biomasy v porovnaní s tým, čo je v súčasnosti dostupné a technicky uskutočniteľné. Súčasný využitie biomasy pokrýva približne 1,6 %. Obec Sklabiná má ideálny potenciál na využitie obnoviteľných zdrojov energií na vykurovanie či už domácností, bytov alebo občianskej vybavenosti.

1.3.4. Telekomunikácie

Obce vo verejnej telefónnej sieti patrí do sekundárneho centra Banská Bystrica a primárnej oblasti – regionálnej oblasti Lučenec, pod ktorý spadá uzlový telefónny obvod Veľký Krtíš. Telefonizácia je zabezpečená z UTO Lučenec. Telekomunikačný rozvod miestnej telefónnej siete (MTS) je zabezpečovaný vzdušnými káblovými vedeniami, ktoré sú v uspokojivom technickom stave. V obci sa nachádza jeden verejný telefón.

Iné druhy telefónnej siete

V rámci pokrytia územia Slovenska signálom Verejnej rádiatelefonickej siete sú vybudované základňové stanice pre šírenie signálu VRS systémom GSM 900 MHz a GSM 1800 MHz. V súčasnosti pôsobia na Slovenskom trhu traja mobilní operátori – Orange Slovensko, a.s. Bratislava, spoločnosť T-mobile a Telefonica O₂. Tieto spoločnosti majú na území Slovenska

rozmiestnené svoje základňové, prenosové a centrálné stanice podľa vlastných navrhnutých koncepcií rozvoja. Pokrytie obce je na požadovanej úrovni.

1.4. Sociálna infraštruktúra

Kultúra, osвета

V obci sa nachádza kultúrny dom, knižnica a pamätný dom Kálmána Mikszátha. Expozícia v Sklabinej predstavuje osobnosť a dielo známeho maďarského spisovateľa Kálmána Mikszátha a život v Sklabinej v 19. storočí.

Foto: Pamätný dom

Občianska vybavenosť

Obec	Elektrická energia	Plyn	Kanalizácia	Vodovod	Materská škola	Základná škola	Obchod
Sklabiná	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, MOŠ 2022

Rekreácia a športové aktivity

V obci sa nachádza futbalové ihrisko, chatová oblasť, vodná plocha, poľovný revír, rybársky revír a minerálne pramene.

1.5. Hospodárska základňa

1.5.1. Priemyselná výroba

Okres Veľký Krtíš patrí v rámci Banskobystrického kraja, ale aj v rámci Slovenskej republiky medzi okresy s nízkou mierou industrializácie. Priemyselná výroba je v zásade lokalizovaná len do sídla okresu, mesta Veľký Krtíš, kde ju reprezentujú podniky strojárskoho, potravinárskeho a textilného priemyslu. V poslednom období sa etablovalo aj niekoľko zahraničných spoločností na území mesta Veľký Krtíš. Okrem toho tu pôsobia menšie výrobné prevádzky na báze živnostenského podnikania a remeselných činností, prípadne miestne filiálne prevádzky ďalších podnikov sídliačich mimo okresu, nepresahujúce lokálny, nanajvýš regionálny význam.

Popri veľkom priemysle sa už v súčasnosti vytvára skupina malých a stredných podnikov a drobných živnostníkov, orientovaných predovšetkým na uspokojovanie potrieb vlastného

regiónu a na rozširovanie a spetrovanie ponuky najmä spotrebného a potravinárskeho tovaru na vnútornom trhu. Pre tieto aktivity treba vytvárať výhodné legislatívne, administratívne a ekonomické podmienky, pretože okrem prínosu vyplývajúceho z vlastnej výrobnéj produkcie sú aj dôležitým zdrojom pracovných príležitostí.

Na území obce sa nachádzajú nevyužitú priestory bývalých poľnohospodárskych budov, ktoré sú vhodné na podnikanie. V niektorých priestoroch už rozvíjajú podnikateľské aktivity miestni občania.

Hospodárska činnosť v obci

V mesiaci február 2023 bolo v živnostenskom registri zapísaných 22 aktívnych prevádzok v obci Sklabiná.

58 živnostníkov – www.zrsr.sk

The screenshot shows the website of the Živnostenský register Slovenskej republiky. The search results are as follows:

	Obchodné meno	IČO	Adresa	
149.	Radovan Kučera	41283457	99105 Sklabiná 124	Aktuálny Úplný Výpis z OR
152.	Filip Rechtorik	53683749	99105 Sklabiná 174	Aktuálny Úplný Výpis z OR
156.	Alejandro Delgado Cortes Linguarte	50363972	99105 Sklabiná 97	Aktuálny Úplný Výpis z OR
157.	Jana Soga	50861221	99105 Sklabiná 17	Aktuálny Úplný Výpis z OR
158.	Jana Kučerová	52266401	99105 Sklabiná 124	Aktuálny Úplný Výpis z OR
159.	Igor Slezák MADEN	44862415	99105 Sklabiná 185	Aktuálny Úplný Výpis z OR
161.	Miroslav Keťko	45327793	99105 Sklabiná 273	Aktuálny Úplný Výpis z OR
164.	Miroslav Kret	44441051	99105 Sklabiná 116	Aktuálny Úplný Výpis z OR

Navigation links: [Vyhľadať podľa: IČO](#) | [obchodného mena](#) | [príezviska a mena fyzickej osoby](#) | [adresy prevádzkarne](#) | [Živnostenské podnikanie](#) | [Pomoc](#) | [Podnety](#) | [Centrálna databáza cezhraničných poskytovateľov služieb na území SR](#)

Technical administrator: IVEs
Službu zabezpečuje Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Sekcia verejnej správy, Drieňová 22, 826 86 Bratislava 29

21 právnických osôb – www.orsr.sk

MINISTERSTVO SPRAVODLIVOSTI SLOVENSKEJ REPUBLIKY
OBCHODNÝ REGISTER
 NA INTERNETE

Slovensky English

Výsledky vyhľadávania podľa sídla subjektu
 (len v aktuálnych záznamoch)

Ulica: akákoľvek
 Číslo: akékoľvek
 Obec: Sklabina
 Súd: Banská Bystrica

Stránka: 1 / 2
 Záznamy: 1 - 20 / 21
 Dátum: 4.2.2023

	Obchodné meno subjektu	Výpis	Zberka listín
1.	AGROPEX s.r.o.	Aktuálny Úplný	
2.	ANTONI Restaurant s. r. o.	Aktuálny Úplný	
3.	AUTO SIGMA s. r. o.	Aktuálny Úplný	
4.	BN agency s.r.o.	Aktuálny Úplný	
5.	byMishel s. r. o.	Aktuálny Úplný	
6.	CPB, spol. s r.o.	Aktuálny Úplný	
7.	Csöpi, s.r.o.	Aktuálny Úplný	
8.	EKOTECHNIKA FILTER, s.r.o.	Aktuálny Úplný	
9.	EKOTECHNIKA s.r.o.	Aktuálny Úplný	
10.	Flexi plast s.r.o.	Aktuálny Úplný	
11.	Frigg, s.r.o.	Aktuálny Úplný	
12.	GYMET s.r.o.	Aktuálny Úplný	

1.5.2. Nerastné suroviny a prírodné zdroje

Ťažba rudných a nerudných surovín

Ťažba rudných surovín v obci nie je zastúpená.

Prírodné zdroje – minerálne pramene

Pri obci sa nachádza prameň konkrétne pri moste LC 45. Prameň je takmer v koryte Plachtinského potoka pod mostom na ceste Sklabiná - Veľký Krtíš. Zachytený je v betónových rúrach, ktoré sú vedené až do úrovne nosného piliera, odkiaľ je prístup k prameňu. Hĺbka od povrchu je 1 m, od ústia 5 m. Upravený bol roku 1954. V súčasnosti je v zlom stave, voda sa nevyužíva.

Druhý prameň má označenie Skruž v riečisku I, LC – 46, typ prameň. Prameň je takmer v strede koryta Plachtinského potoka, asi 10 m od mosta. Na prírodný výver bola osadená betónová rúra, ktorá pri vyšších stavoch potoka býva zaplavená. V súčasnosti je v zlom stave (rúra je zanesená štrkom a pieskom).

1.5.3. Poľnohospodárstvo a pôda

Obec	Spolu (ha)	Poľnohospodárska pôda (ha)						Lesná pôda v ha	Vodné plochy v ha	Zastavaná plocha v ha	Ostatná plocha v ha
		Poľnohospodárska spolu	orná pôda	TTP	záhrady	vínice	Ovocné sady				
Sklabiná	988	836	696	116	19	5	-	46	26	63	17

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, MOŠ 2022

Poľnohospodárska prvovýroba

Poľnohospodárstvo má v obci najväčšiu tradíciu. Celková výmera poľnohospodárskeho pôdneho fondu v obci tvorí 836 ha, čo predstavuje 85 % z celkovej výmery obce. Celková výmera obce je 988 ha, vrátane poľnohospodárskej pôdy, lesných pozemkov, vodných plôch a zastavaných plôch.

Relevantnými charakteristikami pre špecifikovanie funkčnej diferenciacie poľnohospodárskej pôdy sú celospoločenské záujmy a potreby produkčného a mimoprodukčného využívania územia. Preto bol poľnohospodársky fond funkčne diferencovaný ako:

- produkčný, s bioprodukčnou funkciou
- chránený, s legislatívnou ochranou
- ochranný, s ekologickou funkciou
- rekreačný, s environmentálnou funkciou.

Teplota v januári klesá na -3° až - 4 °C, v júli stúpa na 19 °C až 21 °C. Pestovanie niektorých teplomilných plodín obmedzuje vymrzanie pri inverzných situáciách. Bezmrázové obdobie trvá 160 – 180 dní. Priemerný ročný úhrn zrážok 600-700 mm neposkytuje dostatok vlahy pre intenzívnu rastlinnú výrobu, pretože také i väčšie hodnoty dosahuje potenciálny výpar.

Pomerne rovnocenný podiel rastlinnej a živočíšnej výroby na objeme poľnohospodárskej výroby sa v posledných rokoch (od r. 1991) narušil prudkým znížením objemu živočíšnej výroby. Obec je z hľadiska pestovaných plodín charakteristická pestovaním obilnín.

Prehľad subjektov poľnohospodárskej prvovýroby vrátane SHR

V obci Sklabiná nie je v súčasnej dobe registrovaný žiadny obyvateľ ako samostatne hospodáriaci roľník. Poľnohospodárska pôda sa nachádza v prenájme.

Prehľad pôdneho fondu a hospodárskych zvierat podľa subjektov

Názov subjektu	PPF celkom	OP	TTP	vinice	sady	Hosp. dvory	Hovädzí dobytok	ošípané	ovce
Agropex, s.r.o.	2 107,85	1 909,46	198,46	-	-	3	196	-	-

Zdroj: Agropex, s.r.o.

Lesné hospodárstvo

Základným právnym predpisom upravujúcim starostlivosť o lesy je zákon č. 326/2005 Zb. o lesoch v znení neskorších predpisov. Podľa tohto zákona sú lesy jedným z najväčších bohatstiev našej vlasti, sú jednou zo základných zložiek životného prostredia a poskytujú trvalý zdroj dreva pre priemyselné odvetvia. Lesy ovplyvňujú a zlepšujú podnebie, vodné a pôdne pomery, vytvárajú prirodzené prostredie pre mnohé druhy rastlín a živočíchov, aj ich spoločenstiev, uchovávajú prírodné krásy a sú aj zdrojom zdravia a osvieženia obyvateľstva.

V záujmovom území lesy pokrývajú menej ako 5 % pričom sú sústredené predovšetkým v jeho juhovýchodnej časti.

Obec	Celková výmera ZÚJ (ha)	Výmera lesov (ha)	Lesnatosť (%)
Sklabiná	988	46	4,6

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, MOŠ 2022

Lesné pozemky obhospodaruje tak štátny (Lesy SR š.p. B. Bystrica OZ Krupina) ako aj neštátny sektor (Agropex Sklabiná s.r.o). Lesné pozemky sú klasifikované ako ochranné lesy. Funkciou

ochranných lesov v obci je predovšetkým zachovanie stromovej vegetácie na extrémnych stanovištiach a tiež všeobecná ochrana pôdneho krytu.

Drevinová skladba porastov je diferencovaná vzhľadom na nadmorskú výšku, expozíciu a ďalšie prírodné podmienky. Najčastejšie sa vyskytujúce dreviny v predmetnom území sú: agát biely, dub cerový, dub letný, hrab obyčajný.

Poľovníctvo

Takmer celé územie veľkokrtíšskeho okresu má vynikajúce podmienky pre život poľovnej zveri. Je to dané množstvom lesných porastov, poľnohospodárskeho charakteru krajiny s možnosťou obživy, ako aj striedaním oboch druhov pôdneho fondu a množstvom remízok pre úkryt a odpočinok zveri. Podľa vyhlášky MP SR č. 91/1997 Z.z. o poľovných oblastiach a o akostných triedach poľovných revírov je poľovný revír v obci zaradený do nasledujúcich srnčích poľovných oblastí a podoblastí:

- 2. Poľovná podoblasť Beluj
- S XI. Modrokamenská srnčia oblasť
- Daniela poľovná lokalita

Najpočetnejšou poľovnou srstnatou zverou je srnec a diviak. Z pernatej zveri sa vyskytuje bažant jarabý, sojka obyčajná a rôzne druhy spevavcov, zo škodnej je to líška obyčajná a kuna lesná.

Územie obce Sklabiná patrí do Poľovného revíru Nová Ves, ktorého užívateľom je Poľovné združenie Nová Ves a ktorý bol uznaný orgánom štátnej správy Lesného hospodárstva a poľovníctva. Jeho časť zasahuje do k.ú. obce Sklabiná.

Rybárstvo

V blízkosti obce sa nachádza vodná plocha nádrže Sklabiná č. 3-5760-1-1. Vodná nádrž patrí medzi kaprové revíre. Vodná nádrž je v správe Slovenského rybárskeho zväzu - miestna organizácia Veľký Krtíš, určená je na lovenie s celoslovenskou pôsobnosťou.

Najpočetnejšou lovenou rybou je kapor rybničný. K ďalším žijúcim rybám vo vodnej nádrži patrí zubáč veľkouústy, štika severná, sumec veľký, amur, jalec tmavý a pleskáč veľký.

1.5.4. Rekreačia a cestovný ruch

Obec Sklabiná má reálny potenciál predovšetkým pre rozvoj vidieckej turistiky vrátane agroturistiky (ktorá je forma vidieckej turistiky poskytovaná podnikateľmi v poľnohospodárskej výrobe a slúži im ako dodatočný alebo ďalší finančný zdroj k udržaniu alebo rozšíreniu hlavného podnikateľského programu). Tieto aktivity sú bezprostredne späté s prírodou, krajinou a vidieckym prostredím, prispievajú k celkovému rozvoju obce najmä tým, že umožňujú zhodnotiť danosti vidieckeho prostredia (vinohradníctvo, rybárčenie), a to i pri pomerne nízkej finančnej náročnosti, vytvoria nové pracovné príležitosti a napomáhajú obnove a rozvoju obce.

Cez vidiecky turizmus sa do procesu turizmu a rekreácie zapája vidiecke osídlenie, a to:

- zabezpečením vybavenosti a služieb pre CR priamo v obciach,
- zabezpečením rekreačného pobytu v obciach a osadách, pričom tieto môžu získať aj funkciu rekreačného útvaru,
- poznávaním vidieckeho spôsobu života až aktívnou prácou v rámci tzv. agroturistiky.

Salaš

V blízkosti obce Sklabiná pri moste cez Plachtinský potok sa nachádza motorest "Salaš" so širokou ponukou občerstvenia.

Vodná nádrž Sklabiná

Nachádza sa tu rekreačná oblasť s možnosťou športovania a doplnkových služieb. Jej súčasťou je chatová osada. V blízkosti je rybník umožňujúci športový rybolov.

Vodná nádrž

1.6. Ľudský potenciál

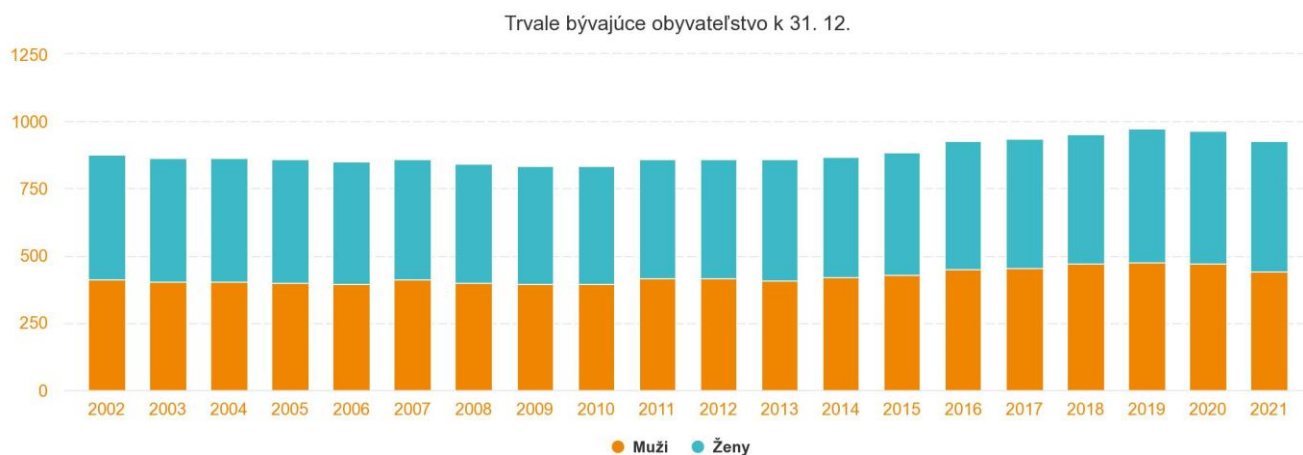
1.6.1. Obyvateľstvo

Vývoj počtu obyvateľov

Obec	1890	1910	1930	1950	1970	1991	2001	2005	2006	2011	2021
Sklabiná	711	823	735	797	843	792	857	880	860	844	928

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2021

Graf č. 2

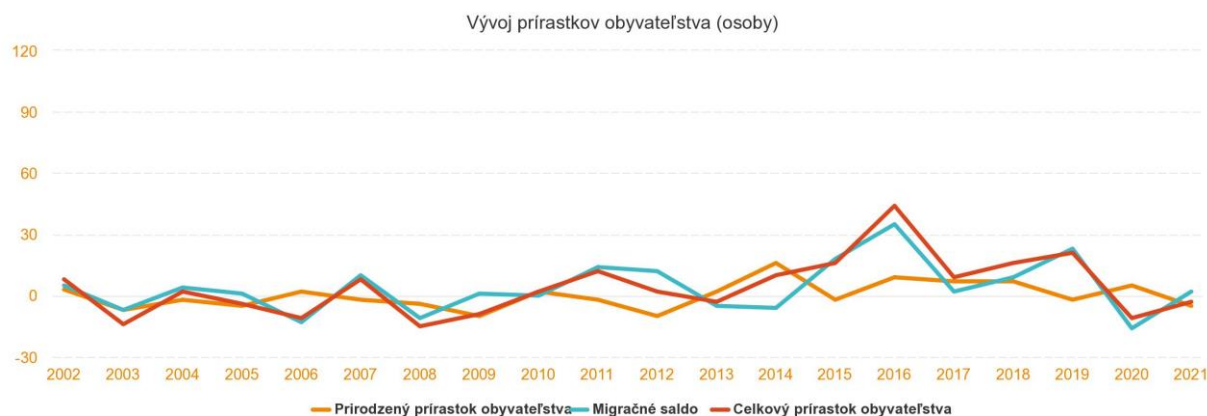
Celkový počet obyvateľov obce v sledovanom období striedavo stúpal a klesal. Najvýraznejší nárast počtu obyvateľov v obci bol v desiatych a sedemdesiatych rokoch. V roku 1970 kulminoval počet obyvateľov na hodnote 843. V ďalších rokoch sa narušili tieto dlhodobé pozitívne demografické tendencie a obec zaznamenáva výraznejší pokles počtu obyvateľov za sledované obdobie. Od roku 2001 počet obyvateľov obce narastá a klesá striedavo o nízky počet. V roku 2021 obec zaznamenala výrazný nárast počtu obyvateľov, kedy bol počet na konci roka 928 osôb. Počet obyvateľov za 2022Q3 bol opäť vyšší a bol 936.

Trendy v demografii

Obec	Rok	Prírodný prírastok		Migračné saldo	Celkový Prírastok/úbytok
		narodení	zomrelí		
Sklabiná	2021	8	13	2	-3

Zdroj: Obec Sklabiná

V obci dochádza dlhobojšie k prirodzenému úbytku obyvateľstva spôsobeného vyššou mierou úmrtnosti v porovnaní s pôrodnosťou.

Veková štruktúra obyvateľov k 31.12. 2021

Obec	predproduktívny vek	produktívny vek	poproduktívny vek	index starnutia	priemerný vek
Sklabiná	168	638	128	76,19	38,83

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2021

V obci dochádza k úbytku obyvateľstva v predproduktívnom veku. Pokles počtu obyvateľov v predproduktívnom veku a nárast počtu obyvateľov vo veku poproduktívnom výrazne znižuje možnosti vnútornej dynamiky rozvoja a zvyšuje nároky na zabezpečovanie sociálnych programov.

Index starnutia predstavoval hodnotu 93,14 (na 1000 detí do 15 rokov pripadalo 930 osôb v poproduktívnom veku). Priemerný vek občanov obce je 36,48 rokov.

Graf č. 3

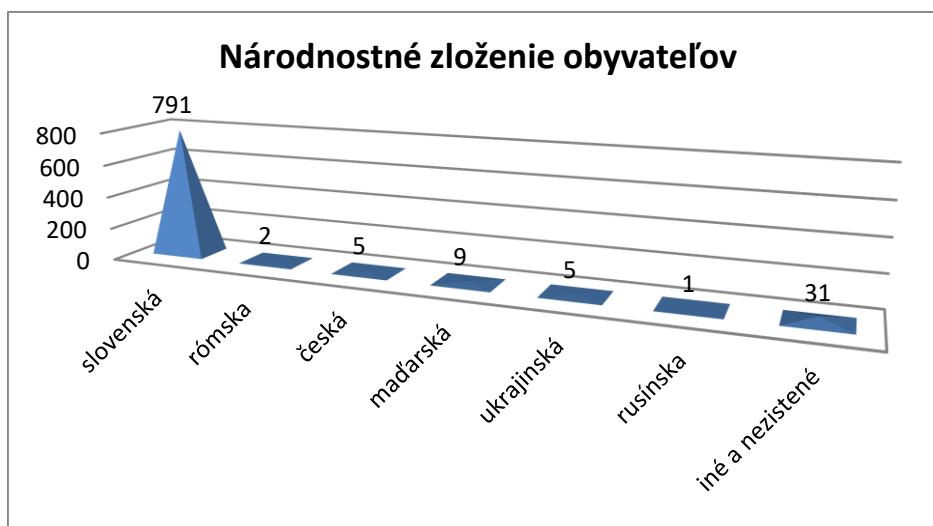
Národnostné zloženie obyvateľov

Obec	slovenská	rómska	česká	maďarská	ukrajinská	rusínska	iné a nezistené
Sklabiná	791	2	5	9	5	1	31

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2021

Väčšina obyvateľov obce je slovenskej národnosti, až 94 % z celkového počtu obyvateľov. Z ostatných národností dominuje národnosť maďarská. Percentuálne predstavuje 1,07 %. Medzi iné, k inej a nezistenej národnosti je priradených 31 obyvateľov, čo predstavuje 3,67 % z celkového počtu obyvateľov.

Graf č. 4

Náboženské vyznanie obyvateľov

Obec	Rímskokatolícka cirkev	Evanjelická cirkev a.v.	Bez vyznania
Sklabiná	685	34	114

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2021

V obci silne prevládajú obyvatelia s rímsko-katolíckym vyznaním – 73,26 %. Evanjelické vyznanie zastáva – 3,6 % obyvateľov. Bez vyznania žije v obci 12,11 % obyvateľov. Tento podiel sa oproti predchádzajúcemu sčítaniu obyvateľov v roku 2011 zvýšil o viac ako 9 %.

Najvyššie skončený stupeň vzdelania obyvateľstva

Obec	základné	učňovské a stredné (bez maturity)	úplné stredné a vyššie (s maturitou)	vysokoškolské	bez školského vzdelania	Nezistené	Spolu
Sklabiná	249	230	211	81	138	22	931

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2021

Najväčší počet obyvateľov obce má ukončené učňovské a stredné odborné bez maturity, úplné stredné a vyššie odborné a základné vzdelanie. Z celkového počtu obyvateľov tvorí táto skupina 74,11 %.

Graf č. 6

1.6.2. Kluby, združenia a spolky

Kultúrno-spoločenský život je v obci zabezpečovaný nielen prostredníctvom obecného úradu, ale tiež v rámci záujmových združení občanov. V obci sa nachádzajú nasledovné združenia:

- Slovenský zväz zdravotne postihnutých
- Poľovnícke združenie
- Klub dôchodcov

Združené spoločenské aktivity

Kultúrno-spoločenské aktivity uskutočňované v obci pre obyvateľov i pre návštevníkov udáva nasledujúci prehľad:

- Jún - Deň detí
- Október – Deň úcty k starším
- December – Mikuláš + Vianoce

1.6.3. Športové aktivity

Obec	Futbal		
	dospelí	dorast	žiaci
Sklabiná	áno	áno	áno

Zdroj: Obec Sklabiná

Športové kluby v obci

- TJ Sklabiná futbalový oddiel

Športové podujatia v obci

Obec	Športová aktivita	Mesiac konania
Sklabiná	Futbalový turnaj	Júl, august
	Memoriál J. Laktiša, cestný beh	Júl

Zdroj: Obec Sklabiná

Športové aktivity sú sústredené do letných mesiacov. Významným podujatím v obci je Memoriál v.d.p. Jána Laktiša, ktorý pôsobil v obci ako kňaz a propagátor športu. Trasa vedie z obce Sklabiná, cez Novú Ves, Obeckov a späť. Celková dĺžka trate je 10,6 km. Podľa záznamov obecnej kroniky sa 1. ročník konal v roku 1998 a celkove sa uskutočnilo 23 ročníkov. Beh každoročne usporadúva obecný úrad za bohatej účasti slovenských, maďarských, chorvátskych a ukrajinských účastníkov. Účastníci sú rozdelení do viacerých kategórií podľa veku - muži, ženy, mládež a deti. Každý ročník bol spojený s kultúrnym programom a občerstvením (miestne špeciality a ochutnávka vína).

1.7. Trh práce

Vysoká nezamestnanosť v okrese Veľký Krtíš pretrváva dlhšie obdobie a je spôsobená špecifickými faktormi a dopadmi hospodárskej a sociálnej politiky, inštitucionálnych nastavení a vývoja na globálnych a lokálnych trhoch. **Aj v čase najvyššieho ekonomického rastu SR bola miera nezamestnanosti v okrese Veľký Krtíš stále nad úrovňou 17 %.**

Od roku 2012, kedy miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla svoje maximum 25,9 %, nezamestnanosť v okrese postupne klesá. Klesajúca tendencia v nezamestnanosti pretrváva aj v roku 2021. **K 31. júlu 2021 bolo v evidencii uchádzačov o zamestnanie 1 713 osôb.** Miera evidovanej nezamestnanosti klesla na 8,45 %, čo je v porovnaní s Banskobystrickým

krajom menej o 0,03 percentuálneho bodu a v porovnaní so Slovenskom až o 2,55 percentuálneho bodu. **Pokles miery nezamestnanosti nastal hlavne vznikom pracovných miest s finančnou podporou, ktoré však nemajú dlhodobý charakter, prevažne sú udržateľné len v období platnosti dohody o poskytnutí príspevku.**

Tabuľka - Štruktúra UoZ podľa vzdelania v okrese Veľký Krtíš k 31. 7. 2021 (v %)

Názov ukazovateľa	Okres Veľký Krtíš	Banskobystrický samosprávny kraj	Slovensko
Neukončené základné vzdelanie	8,8	7,5	5,2
Základné vzdelanie	23,6	29,4	24,5
Nižšie stredné odborné vzdelanie	0,3	0,4	0,6
Stredné odborné vzdelanie	37,3	29,0	28,7
Úplné stredné odborné vzdelanie	20,2	21,4	23,6
Úplné stredné všeobecné vzdelanie	3,5	3,2	3,9
Vyššie odborné vzdelanie	0,2	0,7	0,5
Vysokoškolské vzdelanie 1.stupňa	1,3	1,5	2,3
Vysokoškolské vzdelanie 2.stupňa	4,4	6,6	10,4
Vysokoškolské vzdelanie 3.stupňa	0,1	0,2	0,3
N/A – neurčené	0,3	0,1	0,1

Zdroj: ÚPSVaR, Mesačná štatistika o počte a štruktúre UoZ, júl 2021

Z UoZ k 31. 7. 2021 má viac ako 30 % neukončené základné vzdelanie alebo ukončené len základné vzdelanie, takmer 40 %-tnú skupinu predstavujú UoZ so stredným odborným vzdelaním s výučným listom bez dostatočnej praxe. Obidve skupiny UoZ predstavujú spolu až 70 % (cca 2 700 UoZ) z celkového počtu UoZ, z čoho je cca jedna tretina občanov z marginalizovaných rómskych komunití.

Podľa zoznamu profesií vykonávaných bezprostredne pred evidenciou je v evidencii UoZ najviac ľudí, ktorí pred evidenciou nikde nepracovali (až 62,5 % UoZ), potom nasleduje skupina pomocných a nekvalifikovaných pracovníkov, operátorov a montérov strojov a zariadení, kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov a pracovníkov v službách a obchode.

V okrese je 58 % dlhodobo nezamestnaných a až 44 % UoZ je v evidencii dlhšie ako 24 mesiacov. Táto skupina je ťažko zamestnateľná, pretože má nižšiu motiváciu hľadať si prácu, dlhodobou nezamestnanosťou stratila pracovné návyky a zručnosti, Takíto UoZ vykonávajú väčšinou len aktivačné práce v rámci poberania hmotnej núdze.

Tabuľka - Štruktúra UoZ podľa dĺžky evidencie, stav k 31. 7. 2021 (v %)

Názov ukazovateľa	Okres Veľký Krtíš	Banskobystrický kraj	Slovensko
do 7 mesiacov	27,3	27,4	33,9
7 mesiacov až 12 mesiacov	14,8	14,7	15,4
12 mesiacov až 24 mesiacov	13,7	13,8	14,4
nad 24 mesiacov	44,2	44,1	36,3

Zdroj: ÚPSVaR, Mesačná štatistika o počte a štruktúre UoZ, júl 2021

V obci miera evidovanej nezamestnanosti je 10,22 % (31.12.2 Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny opäť zverejňuje štatistiky obcí SR na svojej web stránke.

Tabuľka - Miera nezamestnanosti v obci k 31.12.2022

OBEC	Celkom	EAO	% miera
Sklabiná	51	426	11,97

Zdroj: ÚPSVaR, Mesačná štatistika o počte a štruktúre UoZ, december 2022

Z hľadiska odvetvovej štruktúry je najviac zamestnávateľov so zameraním na obchodnú a reštauračnú činnosť a obchodné služby, za nimi nasledujú priemyselné a poľnohospodárske subjekty. V súčasnosti v priemyselnej výrobe a v oblasti služieb a cestovného ruchu podniká 553 subjektov, ktorí zamestnávajú takmer 3 300 osôb. V agrosektore pôsobí 63 subjektov, ktoré zamestnávajú 860 zamestnancov. Samosprávy a nimi zriadené školské zariadenia a podniky zamestnávajú na pracovný pomer 1 760 osôb a 435 osôb na základe iných dohôd.

Najväčším zamestnávateľom okresu je TECHNOGYM EE. s.r.o. s počtom zamestnancov 420, pričom z tohto počtu časť pracovnej sily je zamestnaná prostredníctvom personálnych agentúr. Všeobecná nemocnica s poliklinikou, n.o., zamestnáva 307 zamestnancov, ďalej nasledujú spoločnosti EQUUS a.s., SISME SLOVAKIA, s.r.o., Forscher Slovakia s. r. o., PAZZ, s.r.o. Ekobauernhof a. s. Viac ako 81 % podnikateľských subjektov v okrese má menej ako 10 zamestnancov.

Hospodársko–sídelná aglomerácia Malý Krtíš – Veľký Krtíš – Modrý Kameň je jediné väčšie priemyselné centrum v okrese, ktoré zamestnáva väčší počet zamestnancov. **V priemyselnom parku Malý Krtíš v súčasnosti pôsobia dve talianske firmy** so zameraním na výrobu elektromotorov a výrobu fitness strojov.

Stavebný priemysel v okrese predstavuje podiel 8,5 % z celkového hospodárstva a je zastúpený niekoľkými väčšími firmami a desiatkami malých firiem a živnostníkov. J – STAV spol. s.r.o. Medzi najvýznamnejšie spoločnosti v oblasti stavebníctva ďalej patria napr. Spoločnosť Š- TEAM s.r.o. zabezpečuje vodoinštalačné, kúrenárske, zámočnícke, búracie, stolárske a maliarske práce. TERMOTEX, s.r.o poskytuje služby hlavne v oblasti zatepľovania budov, tepelnej, protiotrasovej a hlukovej izolácie budov, podnikateľský subjekt Elmour - Milan Násali zabezpečuje stavebné práce a výrobu betónu.

1.8. Financovanie obce

Podľa zákona č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov, obec financuje svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, dotácií zo štátneho rozpočtu a z ďalších zdrojov. Vlastné príjmy v rozsahu podľa osobitných predpisov sú a) príjmy z majetku obce a z majetku prenechaného obci do užívania (nájmu), b) výnosy z miestnych daní a z miestnych poplatkov, c) podiely na daniach v správe štátu, d) výnosy z pokút uložených za priestupky, e) iné príjmy.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť návratné zdroje financovania a prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov. Na plnenie rozvojového programu obce alebo na plnenie inej úlohy, na ktorej má štát záujem, možno obci poskytnúť štátnu dotáciu. Použitie štátnej dotácie je preskúmateľné štátnym orgánom podľa osobitných predpisov.

Obci, ktorej vlastné príjmy nepostačujú na plnenie úloh samosprávy, možno poskytnúť štátnu dotáciu podľa normatívu určeného vládou. Obec môže svoje úlohy financovať aj z prostriedkov združených s inými obcami, so samosprávnymi krajinami a s inými právnickými osobami alebo fyzickými osobami.

Obec si môže na plnenie svojich úloh zriadiť mimorozpočtové peňažné fondy. Na plnenie úloh spoločných pre viac obcí alebo z iného dôvodu môžu obce zriadiť spoločný fond; správu fondu vykonáva rada fondu ustanovená obcami, ktoré fond zriadili, a to podľa dohodnutých pravidiel.

1.9. Ex-post hodnotenie predchádzajúceho dokumentu

Prehľad realizovaných projektov za obdobie rokov 2014 – 2022

Opatrenia	Rok realizácie	Rozpočet skutočný v EUR	Zdroj financovania EU/dotácia/vlastné
Rekonštrukcia miestnych komunikácií ulica Hlavná I. a II. etapa	2016 2017	79 473,00 142 744,00	vlastné zdroje + úver
Rekonštrukcia miestneho chodníka na ulici Hlavnej I. etapa	2018	35 948,07	EU/ŠR
Rekonštrukcia miestneho chodníka na ulici Hlavnej II. etapa	2022	56 135,00	EU/ŠR/vlastné
Vybudovanie viacúčelového ihriska (klzisko, tenis, basketbal)	2020	59 062,00	Dotácia + Vlastné zdroje
Výstavba nájomných a sociálnych bytov 13 BJ, 10 BJ, 8 BJ	2015, 2017, 2019	1 565 326,00	Dotácia MD SR, úver ŠFRB a vlastné
Rekonštrukcia domu smútku	2018	11 000,00	Dotácia
Rekonštrukcia strechy ZŠ	2021	7 519,00	Dotácia
Komplexná rekonštrukcia budovy obecného úradu	2020, 2021	51 928,00	Vlastné dotácia/vlastné
Výsadba a údržba plôch verejnej zelene, úprava verejných priestranstiev v obci	2014 - 2020	12 995,00	Vlastné zdroje
Riešenie problematiky odpadového hospodárstva v obci nákup kompostérov	2020	5 100,00	Dotácia
Rozvoj kultúrno-spoločenských aktivít v obci Dni obce, Obecný ples, úcta k starším, Mikuláš	2014 2020	21 760,00	Vlastné zdroje
Wi-Fi4EU	2019	15 000,00	EU

Zdroj: obec, rok 2022

Celková hodnota investícií v rokoch 2007 – 2022 bola v hodnote viac ako **2 063 tis. EUR**. Zdroje financovania boli dotačné, EU a vlastné.

2. Strategická, návrhová časť

Globálny cieľ je rámcovou predstavou o tom, ako by mala obec v budúcnosti vyzeráť, aké miesto chce Sklabiná zaujať v rámci regiónu. Globálny cieľ má vyjadrovať nie len želanú, ale zároveň aj možnú predstavu o budúcnosti obce a jednotlivé ciele Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce majú smerovať k jej naplneniu.

Stratégia obce Sklabiná je prezentovaná strategickým rozvojovým cieľom, ktorý obsahuje 3 špecifické ciele rozdelené na opatrenia a aktivity. Aktivity definujú konkrétne oblasti rozvoja, na ktoré sa bude obec v budúcnosti zameriavať (konkrétne projekty).

Tvorcovia Programu rozvoja obce Sklabiná si vytvorili nasledovnú víziu na obdobie rokov 2023 – 2030.

Občania obce Sklabiná budú žiť v obci s kompletnou infraštruktúrou, upravenými a čistými verejnými priestormi, dostatkom pracovných príležitostí a možnosťami trávenia voľného času pre mladých ale i starších.

Obec chce byť úspešná a zvýši kvalitu života obyvateľov

2.1. SWOT analýza, STEEP analýza

ROZVOJ VIDIEKA A POĽNOHOSPODÁRSTVO	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - prírodný potenciál pre poľnohospodárstvo - priaznivé podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva - dostatok poľnohospodárskeho odpadu pre druhotné využitie 	<ul style="list-style-type: none"> - chýba finalizácia produktov prvovýroby - nerealisticky nízky prenájom farmárskej pôdy - nízka produktivita práce - upadajúca krajnotvorba z poľnohospodárstva ako zdrojov energie - silná závislosť vidieckej populácie na verejnej podpore - nezáujem mladej generácie o poľnohospodárstvo - slabá informovanosť o zdrojoch na rozvoj poľnohospodárstva
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - program LEADER - možnosti využitia alternatívnych zdrojov energie - členstvo v EÚ (pohyb pracovnej sily a tovaru) 	<ul style="list-style-type: none"> - sociálne odlúčenie vidieka - upadajúce poľnohospodárstvo - slabá podpora malých a stredných podnikateľov a demotivujúce podnikateľské prostredie

<ul style="list-style-type: none"> - zainteresovanie mladých ľudí do aktívnych činností - poľnohospodárstvo priateľské k životnému prostrediu - potenciál krajiny pre rozvoj cestovného ruchu (vodná nádrž) - alternatívne a ekologické poľnohosp. - poľnohospodárska produkcia (obilniny, repka olejná, kukurica, zelenina, ovocinárstvo netradičné plodiny) ako zdroj pre spracovateľský potravinársky priemysel 	<ul style="list-style-type: none"> - členstvo v EÚ (hlavne MSP a poľnohospodári) - nízka kúpyschopnosť obyvateľov - nevysporiadané majetkovo právne vzťahy - rastúce ceny vstupov
TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - potenciál na podnikanie vo voľných nevyužitých priestoroch - dobré napojenie obce na hlavný ťah - št. cesta II/527 Veľký Krtíš – Slovenské Ďarmoty – hranica s Maďarskou republikou, vyriešenie obchvatu obce 	<ul style="list-style-type: none"> - chýbajúca technická infraštruktúra (kanalizácia) - nedostatočná internetizácia a informatizácia obce - nevyužitú voľné budovy, priestory vhodné na podnikanie
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - dobudovanie verejných priestranstiev a kanalizácie - zlepšiť stavebno-technický stav jestvujúcich komunikácií - pokračujúca internetizácia - zabezpečiť vykurovanie obce s využitím alternatívnych zdrojov energie 	<ul style="list-style-type: none"> - projekty technickej infraštruktúry sú vysoko finančne náročné - slabý prístup malej obce k čerpaniu fondov EÚ na infraštruktúrne projekty
CESTOVNÝ RUCH	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - prírodný potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, vidieckej turistiky a agroturistiky 	<ul style="list-style-type: none"> - nízky počet podnikateľských subjektov v oblasti cestovného ruchu - slabá výkonnosť miestnych podnikov - nízka diverzifikácia miestnej ekonomiky - nízke príjmy v existujúcich ekonomických sektoroch - nízka kúpyschopnosť obyvateľstva - slabý marketing a propagácia územia - nevyužitý potenciál územia pre rozvoj cestovného ruchu - sezónnosť cestovného ruchu - nedostatočná alebo takmer žiadna ponuka základných aj doplnkových služieb cestovného ruchu
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - potenciál pre rozvoj cestovného ruchu - vybudovanie informačného centra v obci - ponuka rôznych produktov cestovného ruchu pre rôzne cieľové skupiny - osвета a výchova obyvateľstva k rozvoju cestovného ruchu ako forme samozamestnania - rozvoj cykloturistiky - rozvoj poľovníctva v území, ponuka služieb 	<ul style="list-style-type: none"> - málo atraktívny región pre turistov (chýbajúce služby, infraštruktúra) - nezáujem turistov o rekreáciu na Slovensku všeobecne - nezáujem o vidiecku turistiku - slabé jazykové vedomosti poskytovateľov služieb

pre zahraničných poľovníkov - špecifické aktivity – letisko, vodná nádrž	
DEMOGRAFICKE UKAZOVATELE	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - vysoká ponuka pomerne lacnej pracovnej sily prevažne v robotníckych a poľnohospodárskych profesiách 	<ul style="list-style-type: none"> - narastajúca migrácia obyvateľov v produktívnom veku za prácou - zhoršuje sa veková skladba obyvateľstva (narastá podiel prestárlych občanov) - zlá sociálna situácia v obci - nevyhovujúci vzdelávací systém - ťažko umiestniteľní absolventi stredných škôl - absencia výstavby nových domov - odchod mladých vzdelaných ľudí z vidieka za prácou do zahraničia
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - predĺženie aktívneho pracovného života - rozvoj sociálneho podnikania - vysoká ponuka lacnej pracovnej sily - rozvoj mimoškolských aktivít mladých ľudí zameraných na nové zručnosti vrátane podnikateľských zručností - rozvoj aktivít pre voľný čas - programy pre aktívne trávenie času pre seniorov - programy pre začlenenie rómskeho etnika 	<ul style="list-style-type: none"> - starnutie obyvateľstva, zhoršujúca sa sociálna štruktúra obyvateľov, nárast chudoby - postupný zánik pracovných príležitostí pre ľudí s nižším vzdelaním - nepriaznivý zdravotný stav obyvateľstva v dôsledku nepriaznivého demografického vývoja - vývoj hodnôt v spoločnosti – oslabenie tradičnej funkcie rodiny vrátane starostlivosti o seniorov - nepriaznivý demografický vývoj - nízka kvalifikovanosť disponibilnej pracovnej sily - strata pracovných návykov - neochota zapájať sa do vecí verejných - neochota budovať medzisektorovú spoluprácu a partnerstvo
PRÍRODNÝ POTENCIÁL	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - prírodné bohatstvo (minerálne pramene) - vysoká kvalita vzduchu a pôdy - zachovalý a udržiavaný ráz krajiny v okolí vodnej nádrže 	<ul style="list-style-type: none"> - slabé environmentálne povedomie obyvateľov - nedobudovaná technická infraštruktúra - kanalizácia - čierne skládky v okolí obce
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - dobudovanie infraštruktúry - výskyt minerálnych prameňov a iných prírodných zdrojov - alternatívne zdroje energie - spracovanie druhotných surovín - súťaž v obnove a skrášľovaní obce 	<ul style="list-style-type: none"> - nedoriešený prechod kompetencií na samosprávu - nízka informovanosť a angažovanosť občanov - neriešenie súčasných ekologických záťaží - zmena klímy - nedobudovanie technickej infraštruktúry - ľahostajnosť občanov k životnému prostrediu
KULTÚRNO-HISTORICKÝ POTENCIÁL	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - historické dedičstvo (múzeum, kostol) 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodné riešenie autobusových zastávok

<ul style="list-style-type: none"> - zaujímavé prvky drobnej architektúry, napr. zvoničky, kríže, kaplnky 	<ul style="list-style-type: none"> - a prvkov drobnej architektúry - nedostatočná starostlivosť o zeleň - nevhodný výber rastlinných druhov - zanikanie ľudových remesiel
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - využitie prírodného a kultúrno-historického potenciálu pre rozvoj územia - zazelenenie nevyužívaných plôch - obnova tradičných remesiel v rámci rozvoja cestovného ruchu 	<ul style="list-style-type: none"> - vymieranie nositeľov ľudových tradícií - nezáujem mládeže - neznalosť obyvateľov o historických hodnotách ľudovej architektúry - zánik tradičnej kultúry a remesiel
TRH PRÁCE, ĽUDSKÉ ZDROJE	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - ľudský potenciál - dostatok voľnej pracovnej sily - vhodný potenciál pre vytváranie pracovných miest v oblasti vidieckej turistiky a CR - pracovná sila so zručnosťami v oblasti poľnohospodárstva - tradície v poľnohospodárskej výrobe - kvalifikované sily v týchto oblastiach 	<ul style="list-style-type: none"> - odchod mladých vzdelaných ľudí z vidieka - slabá spolupráca medzi podnikateľskými subjektmi - nedostatok sociálnych služieb - čierna práca - chýbajúci prístup k úverom pre neziskové subjekty, začínajúcich podnikateľov a malé obce - zlá vzdelanostná štruktúra - občianska nevedomosť a apatia mladých - chýbajúce poskytovanie stravy vrátane rozvozu pre starších a osamelých - chýba kompletne poradenstvo v sociálnych službách - vysoká miera nezamestnanosti (nad 20%) a dlhodobá nezamestnanosť - nízka kapacita a záujem potenciálnych užívateľov uchádzať sa o fondy EÚ, bankové a iné zdroje - starnutie populácie a stagnácia demografického vývoja - chýbajúce nové zručnosti, hlavne jazyková znalosť, podnikateľské zručnosti a pod. - nízka životná úroveň občanov
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - príchod investorov do neďalekého okresného mesta - nadviazanie na úspešné projekty v regióne aj mimo neho - dobudovanie služieb a sociálnej infraštruktúry - zabezpečenie sociálnych programov (strava, kluby, opatrovateľská služba) - samozamestnanie v poľnohospodárskej oblasti 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok vlastných zdrojov na spolufinancovanie - nekvalifikovaná pracovná sila - prehľbovanie apatie v ľuďoch a závisť ľudí - obmedzený prístup k vzdelávaniu na vidieku - školský systém produkujúci nezamestnaných - strata motivácie, národnej hrdosti a povedomia
VŠEOBECNÁ ANALÝZA	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - veľmi dobré podmienky pre rozvoj poľnohospodárskej výroby - prírodný potenciál pre rozvoj cestovného ruchu (vodná nádrž) - vysoká ponuka pomerne lacnej pracovnej 	<ul style="list-style-type: none"> - zvyšujúca sa migrácia obyvateľov vzdelaných a v produktívnom veku - zhoršuje sa veková skladba obyvateľstva (narastá podiel prestárlych občanov) - vysoká miera nezamestnanosti

<ul style="list-style-type: none"> - sily prevažne v robotníckych a poľnohospodárskych profesiách - voľné priestory vhodné na rozvoj podnikania, cestovného ruchu a sociálnych služieb 	<ul style="list-style-type: none"> - strata pracovných návykov u dlhodobo nezamestnaných - nízka schopnosť čerpať štrukturálne fondy EÚ - prenos kompetencií na samosprávu bez finančného krytia - u dlhodobo nezamestnaných je vysoký podiel ľudí bez vzdelania, príp. so základným vzdelaním a vyučením - nízka úroveň znalosti svetových jazykov u strednej a staršej generácie - slabý marketing územia - neefektívna sociálna politika štátu
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - možnosť rozvoja tradičných a netradičných foriem poľnohospodárstva - možnosť vytvorenia produkčnej zóny (poľnohospodársky inkubátor) - využitie územia pre rozvoj vidieckej turistiky a cestovného ruchu - spolupráca s BBSK - voľná pracovná sila - partnerstvá existujúce a tvoriace sa - reforma verejnej správy - možnosti samosprávy (informácie, kompetencie) - nadviazanie na úspešné projekty v regióne aj mimo neho 	<ul style="list-style-type: none"> - nesolventnosť obyvateľstva na vidieku - daňové zaťaženie, tvorba rozpočtu - konzervatívnosť obyvateľstva - odchod mladých a vzdelaných ľudí z obce - nízka informovanosť na vidieku - informačná izolácia obce - nevysporiadané vlastnícke vzťahy - nejasné podmienky a meniace sa pravidlá v programoch EÚ - administratívna náročnosť prípravy a realizácie projektov - nepružná legislatíva, absencia zákonov - nesystémový prístup k poľnohospodárstvu - nízka úroveň partnerskej spolupráce s okolitými obcami

STEEP analýza

Okrem SWOT analýzy, ktorá hodnotí vonkajšie a vnútorné faktory, príležitosti a ohrozenia a na ich základe formuluje hlavné disparity a faktory rozvoja, sa v praxi používa aj STEEP analýza. Táto metóda hodnotí iba existujúce externé faktory dotýkajúcich sa relevantných oblastí vo vzťahu ku konkrétnemu územiu. Externé faktory boli rozdelené do piatich oblastí: sociálne, technologické, ekonomické, ekologické a politické faktory. Analyzované boli verejne dostupné dáta vo všetkých piatich oblastiach a následne boli spracované do nasledovnej tabuľky:

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické
Starnutie populácie	Komunikačné možnosti medzi ľuďmi a inštitúciami sa menia, rozvíja sa spolupráca na diaľku	COVID 19 – ekonomické dopady	Zmena klímy - celkové oteplenie, extrémne zrážky, veterné smršte, extrémne teplé letné obdobia	Vývoj v oblasti legislatívy, možných štátnych zásahov, politických a súdnych rozhodnutí a pod.
Migrácia obyvateľov za prácou a štúdiom do veľkých miest a zahraničia	Technológia využívaná na intenzívnu prácu z domu	Finančné zdroje rozpočtu (napr. dane)	Odpadové hospodárstvo - environmentálne povedomie občanov narastá	Vývoj v oblasti verejných politík a štátnej politiky
COVID 19 –	Využívanie	Zvýšenie príjmov	Podpora ochrany	Legislatíva EÚ a jej

zmena života – uzatváranie sa do seba, izolovaný život v rodinách	technológie deťmi na úkor pohybu a sociálnych kontaktov	ekonomicky aktívneho obyvateľstva	ŽP zo strany EÚ, štátu, samosprávy	vývoj, štrukturálne fondy na roky 2021 - 2027
Zmeny správania obyvateľstva, zmeny postojov k životu	Technika umožňuje nové spôsoby vzdelávania a školení online	Investície do infraštruktúry	Udržateľnosť ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb na život v obci
Rýchle životné tempo, veľa stresu	Sociálne siete – nový spôsob komunikácie a práce	Príchod nových podnikateľov do obce	Posúdenie možných environmentálnych rizík	Zmena obecného zastupiteľstva ako výsledok komunálnych volieb

Zdroj: vlastné spracovanie

2.2. Problémová analýza

Zástupcovia obce Sklabiná v spolupráci s realizačným tímom počas tvorby dokumentu identifikovali nasledovné problémy ako kľúčové pre riešenie v období najbližších 7 rokov:

- **nedobudovaná technická infraštruktúra a potreba rekonštrukcie existujúcej technickej infraštruktúry** (kanalizácia - dobudovanie, miestne komunikácie, spevnené plochy a chodníky v obci, rekonštrukcia budovy obecného úradu, rekonštrukcia budov v majetku obce, verejná zeleň a verejné priestranstvá, odpadové hospodárstvo.....)
- **rozvoj občianskej infraštruktúry** (cyklotrasa, výstavba nájomných a sociálnych bytov, výstavba detského ihriska, viacúčelového ihriska, sociálna starostlivosť...)
- **rozvoj ľudských zdrojov** (vzdelávanie a informovanosť občanov, riešenie rómskej otázky...)

Za najväznejšie následky týchto problémov sa považuje:

- zhoršujúca sa kvalita života občanov obce v dôsledku chýbajúcej infraštruktúry,
- zlá sociálna situácia vyplývajúca z vysokej miery nezamestnanosti,
- migrácia mladých ľudí za prácou dočasne alebo natrvalo mimo obce aj do zahraničia

Príčinami tohto stavu sú:

- nedostatok pracovných príležitostí priamo v obci a v regióne,
- nízka úroveň využitia ponúkaných možností a daností obce,
- nedostatok finančných prostriedkov,
- nevyhovujúca legislatíva,
- prehlbovanie regionálnych rozdielov.

Kľúčové disparity:

- migrácia obyvateľstva a celkové starnutie obyvateľstva (pokles podielu obyvateľstva v predproduktívnom a produktívnom veku, nárast obyvateľstva v poproduktívnom veku)
- nedostatok pracovných príležitostí v obci a v regióne
- nedostatočné využívanie možností na rozvoj cestovného ruchu v obci

Hlavné faktory rozvoja:

- geografická poloha obce a štátna cesta II/527 prechádzajúca okrajom obce
- prírodný potenciál, rast záujmu o obnoviteľné zdroje energie
- miestna samospráva a jej ekonomický potenciál

- ekologický systém hospodárenia a výroba ekologických potravín
- rybník a jeho možnosti na rozvoj cestovného ruchu, cyklistiky

Budúci vývoj obce závisí predovšetkým od aktívneho prístupu samosprávy k riešeniu problémov a navrhovaniu stratégie rozvoja. Samospráva urobí všetko preto, aby ich rozvojové plány uspeli a obec sa sústredila najmä na elimináciu kľúčových disparít, ako aj na využitie najvýznamnejších faktorov rozvoja. Do budúcnosti predpokladáme pri správnom využití tohto potenciálu občianskej a technickej infraštruktúry, rozvoj služieb, rozvoj podnikania a nové pracovné miesta v obci.

3. Programová a realizačná časť

3.1. Stanovenie cieľov

Obec Sklabiná so svojim územím a obyvateľstvom v rámci regiónu vytvára priestor, ktorý má nezastupiteľný spoločenský, prírodný, ekologický a hospodársky význam. Program je založený na uvedomení si historických tradícií súčasných hodnôt, jedinečných daností s predpokladom v úspešnosť budúceho rozvoja.

Zmyslom tvorby predloženej stratégie je vytvoriť východiskové podmienky k aktivizovaniu obyvateľov a samosprávy k tomu, aby sa vlastnými silami snažili o zvýšenie kvality života na základe harmonického rozvoja daností obce. Formulovanie stratégie obce vychádza z analýzy jej hlavných problémov, zisťovania ich príčin a hľadania riešení na základe analýzy potenciálnych možností pre rozvoj, ako aj stanovených predpokladov a podmienok reálnosti splnenia definovaných cieľov. Stratégia je stanovená strategickými cieľmi. Strategické ciele predstavujú pohľad do budúcnosti na najbližších 7 rokov. **Je potrebné počítať s jeho pravidelnou 2 – 3 ročnou aktualizáciou.**

Program rozvoja obce vytvára spoločnú stratégiu samosprávy, partnerov a obyvateľov s cieľom riešenia problémov obce. Na báze rozvoja obce možno:

- vytvoriť platformu partnerstiev,
- formulovať stratégiu rozvoja, jej krátkodobé a dlhodobé ciele,
- ich zabezpečenie formou konkrétnych prostriedkov,
- zabezpečiť kvalitné riadenie procesu rozvoja.

Hlavný cieľ obce je definovaný špecifickými cieľmi a je základným východiskom, ktorý deklaruje:

- na akej úrovni je obec v súčasnosti,
- kde by realizácia špecifických cieľov v danom časovom horizonte mala dospieť,
- aké opatrenia si stanovuje,
- na ktoré problémové okruhy je stratégia zameraná,
- ako ich chce dosiahnuť.

Realizácia stratégie formulovaná strategickými cieľmi je naplňovaná konkrétnymi projektmi. Hospodársky a sociálny rozvoj je závislý od riešenia všetkých súvislostí a nadväzností s využitím všetkých výhod územia. Preto jednotlivé projekty musia zabezpečovať rozvoj v rôznych oblastiach činností.

3.2. Strategický cieľ a špecifické ciele

Pri strategickom plánovaní platí zásada: ciele musia mať zmysel, výsledky musia byť merateľné a opatrenia pre realizáciu musia byť splniteľné.

Na základe analýzy problémov v obci Sklabiná bol stanovený nasledovný **strategický cieľ**:

Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Sklabiná, ktorý bude zameraný na zlepšenie ekonomických a sociálnych podmienok života v obci.

Prioritné oblasti rozvoja:

- Infraštruktúra a životné prostredie
- Udržateľná ekonomika a zamestnanosť v obci
- Kvalitné a dostupné verejné služby

Pre dosiahnutie tohto strategického cieľa si zástupcovia obce stanovili nasledovné **tri základné špecifické ciele**:

- dobudovanie chýbajúcej a rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry s ohľadom na ochranu životného prostredia
- využitie daností obce, rozvoj podnikania
- zvýšenie kvality verejných služieb vo verejnej správe, školstve, sociálnej starostlivosti, kultúre, športe a bývaní

Prehľadná tabuľka cieľov a opatrení rozdelená podľa prioritných oblastí

Vízia:					
„Občania obce Sklabiná budú žiť v obci s kompletnou infraštruktúrou, upravenými a čistými verejnými priestormi, dostatkom pracovných príležitostí a možnosťami trávenia voľného času pre mladých ale i starších.“					
Obec chce byť úspešná a zvýši kvalitu života obyvateľov.					
Strategický cieľ:					
Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Sklabiná, ktorý bude zameraný na zlepšenie ekonomických a sociálnych podmienok života v obci.					
Prioritná oblasť rozvoja Infraštruktúra a životné prostredie		Prioritná oblasť rozvoja Udržateľná ekonomika a zamestnanosť v obci		Prioritná oblasť rozvoja Kvalitné a dostupné verejné služby	
Špecifický cieľ 1 dobudovanie chýbajúcej a rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry s ohľadom na ochranu životného prostredia		Špecifický cieľ 2 využitie daností obce, rozvoj podnikania		Špecifický cieľ 3 zvýšenie kvality verejných služieb vo verejnej správe, školstve, sociálnej starostlivosti, kultúre, športe a bývaní	
Opatrenie 1.1	Opatrenie 1.2	Opatrenie 2.1	Opatrenie 2.2	Opatrenie 3.1	Opatrenie 3.2
Opatrenie 1.3				Opatrenie 3.3	
Opatrenie 1.1 Dobudovanie chýbajúcej miestnej infraštruktúry vrátane projektovej prípravy a rekonštrukcia existujúcej					
Opatrenie 1.2 Zníženie energetickej náročnosti budov v majetku obce a ich rekonštrukcia, využívanie obnoviteľných zdrojov energií					
Opatrenie 1.3 Zvýšenie kvality a efektívnosti odpadového hospodárstva					
Opatrenie 2.1 Vytvorenie podmienok pre rozvoj služieb zameraných najmä na oblasť využitia daností obce					

Opatrenie 2.2 Podpora ekologického systému hospodárenia

Opatrenie 3.1 Podpora poskytovania elektronických služieb v obci

Opatrenie 3.2 Budovanie voľnočasovej a sociálnej infraštruktúry, zabezpečenie starostlivosti o seniorov a zdravotne ťažko postihnutých, rozvoj bývania

Opatrenie 3.3 Rozvoj vzdelávania, environmentálne vzdelávanie, podujatia

Prostredníctvom jednotlivých opatrení sa bude obec snažiť naplniť strategický cieľ a víziu integrovaním smart prístupov spracovaním adresných cieľov na podporu rozvoja obce prostredníctvom kapitalizácie rozvojového potenciálu. Obec sa bude snažiť sústrediť pozornosť na maximálne využitie rozvojového potenciálu. Počas 7 ročného plánovacieho obdobia bude uplatňovať integrovaný prístup, kedy spojí infraštruktúrne riešenia s inováciami využívajúcimi najnovšie poznatky pre zabezpečenie kvality života obyvateľov. Smart znamená správať sa rozumne a efektívne a udržateľne využívať svoje zdroje.

Programová časť PHRSR pozostáva z definície a popisu pripravovaných opatrení a aktivít, ktoré budú slúžiť ako podklad pre realizačnú a finančnú časť rozvojovej stratégie na obdobie rokov 2023 až 2030. V nasledujúcich tabuľkách sa nachádzajú zoznamy konkrétnych aktivít prislúchajúcich k jednotlivým opatreniam, pričom farebné odlíšenie predstavuje príslušnosť opatrení a aktivít k cieľom definovaným v strategickej časti.

PHRSR obce obsahuje nasledovné časti:

- analytickú časť (pozostáva zo situačnej analýzy)
- rozvojová stratégia (pozostáva z formulovania vízie, analýzy SWOT a STEEP, strategických a špecifických cieľov a opatrení)
- programovú a realizačnú časť (pozostáva z akčného plánu s časovým harmonogramom a návrhom finančného zabezpečenia)
- finančnú časť (finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie PHRSR)

Akčný plán je podkladom k územnému priemetu jednotlivých konkrétnych projektových zámerov. Je to časť realizačná, ktorá pretvorí ciele a opatrenia na konkrétne výstupy investičného a neinvestičného charakteru. Je to krátkodobý plán (najlepšie na obdobie jedného roka), ktorý definuje prvé kroky pri plnení programu s ohľadom na jej momentálne finančné, personálne a technické kapacity a naliehavosť navrhnutých aktivít. Ide preto o akýsi doplnok k PHRSR, ktorý je potrebné každoročne aktualizovať. Jeho plnenie by mal zabezpečovať koordinačný tím, prípadne vytvorené pracovné skupiny.

Akčný plán by mal obsahovať:

- zoznam najdôležitejších aktivít a projektov na najbližší rok, ich opis a odhad ich reálnych vyčísliteľných prínosov (napr. tvorba pracovných miest)
- harmonogram krokov, ktoré je potrebné podniknúť na realizáciu naplánovaných aktivít a projektov
- určenie realizačného tímu ku každej aktivite a projektu
- predpokladané zdroje financovania (vlastné a vonkajšie)
- pri aktualizovaných akčných plánoch je potrebné ešte doplniť zhodnotenie plnenia úloh obsiahnutých v predchádzajúcom akčnom pláne, stav naplánovaných projektov, pokrok, ktorý obec pri plnení PHSR dosiahla v uplynulom roku
- aktualizáciu faktov v situačnej analýze a analýze SWOT (ak sa medzičasom zmenili východiskové podmienky).

3.3 Rozpracovanie rámcových aktivít obce

Rámcové aktivity obce na obdobie 2023-2030 popisujú jednotlivé navrhované opatrenia. V popise je uvedené obdobie, zdroje financovania, hlavný ukazovateľ výsledku a priorita zámeru. Reálnosť splnenia cieľov vychádza z rozpočtového auditu obce, jej možností financovania, resp. spolufinancovania jednotlivých projektov. Ďalej je významne ovplyvnená časovým rámcem programovacieho obdobia, harmonogramom vyhlasovania jednotlivých výziev v rámci Operačného programu Slovensko a pod. Je rámcovým prehľadom plánovaných opatrení obce Sklabiná na celé programovacie obdobie. **Odporúčame po schválení všetkých programových dokumentov, aby obec zabezpečila vypracovanie akčného plánu na najbližšie obdobie, ktoré bude zároveň v súlade aj s vypracovanou projektovou dokumentáciou v prípade investičných aktivít. Rámcové aktivity budú rozpracované do štádia projektového zámeru.**

Prehľadná tabuľka opatrení a aktivít rozdelená podľa prioritných oblastí

Opatrenie	Aktivita
Opatrenie 1.1 Dobudovanie chýbajúcej miestnej infraštruktúry vrátane projektovej prípravy a rekonštrukcia jestvujúcej	1.1.1 Predprojektová príprava
	1.1.2 Vybudovanie chýbajúcej infraštruktúry (kanalizácia, výstavba nových objektov, rekonštrukcia jestvujúcich objektov, rekonštrukcia jestvujúcej infraštruktúry....)
	1.1.3 Rekonštrukcia a výstavba miestnych komunikácií a chodníkov
	1.1.4 Úprava verejných priestranstiev, vytvorenie oddychových zón a verejnej zelene
Opatrenie 1.2 Zníženie energetickej náročnosti budov v majetku obce a ich rekonštrukcia, využívanie obnoviteľných zdrojov energií	1.2.1 Zateplenie obecných objektov
	1.2.2 Energetická prestavba objektov, budovanie obnoviteľných zdrojov energií
Opatrenie 1.3 Zvýšenie kvality a efektívnosti odpadového hospodárstva	1.3.1 Zakrytie a rekultivácia skládky TKO
	1.3.2 Likvidácia čiernych skládok
	1.3.3 Riešenie problematiky odpadového hospodárstva
Opatrenie 2.1 Vytvorenie podmienok pre rozvoj služieb zameraných najmä na oblasť využitia daností obce	2.1.1 Využívanie tradícií a pôvodným remesiel
	2.1.2 Vybudovanie cyklotrasy
	2.1.3 Podpora ubytovacích kapacít v obci
	2.1.4 Podpora cestovného ruchu – marketingové aktivity
	2.1.5 Podpora rozvoja služieb v obci
Opatrenie 2.2 Podpora ekologického systému hospodárenia	2.3.1 Podpora malých, mladých a rodinných farmárov
	2.3.2 Rozvoj spracovania miestnych produktov, miestna výroba
	2.3.3 Rozvoj regionálneho značenia produktov
Opatrenie 3.1 Podpora poskytovania elektronických služieb v obci	3.1.1 Vzdelávanie pre komunikáciu, osobitne s využitím IT pre samosprávy
	3.1.2 Podpora digitalizácie verejných dokumentov
	3.1.3 Podpora virtualizácie služieb verejnej správy
Opatrenie 3.2 Budovanie voľnočasovej a sociálnej infraštruktúry, zabezpečenie starostlivosti o seniorov a zdravotne ťažko postihnutých, rozvoj bývania	3.2.1 Budovanie a rekonštrukcia športovej infraštruktúry pre deti a dospelých
	3.2.2 Vytvorenie komunikačno-informačného centra
	3.2.3 Poskytovanie opatrovateľskej služby, terénnej služby, osobnej dopravy...
Opatrenie 3.3 Rozvoj vzdelávania,	3.3.1 Modernizácia školskej infraštruktúry a vybavenia

environmentálne vzdelávanie, podujatia	3.3.2 Rekvalifikačné kurzy pre nezamestnaných
	3.3.3 Environmentálne vzdelávanie – separovaný zber odpadu, ochrana životného prostredia
	3.3.2 Organizovanie kultúrnych a športových podujatí a udržanie tradícií

Pri príprave akčného plánu musia byť zodpovedané nasledovné otázky:

- **ČO** – výber jednotlivých krokov

Rozhodnutie o konkrétnych krokoch (aktivitách, projektoch), ktoré je potrebné realizovať so zameraním na stanovené priority

- **KTO** – stanovenie osobnej alebo inštitucionálnej zodpovednosti

Za každý projekt musí niekto (osoba alebo inštitúcia) prevziať osobnú zodpovednosť. Projekty, za ktoré nebude nikto zodpovedný sa nebudú realizovať.

- **KDE** – určenie miesta realizácie

Výber najvhodnejšieho miesta, kde sa projekt bude fyzicky realizovať.

- **KEDY** – určenie času realizácie

Každý projekt treba naplánovať v reálnom čase, a to nie len termínom realizácie, ale aj potrebného časového rozpätia na realizáciu. Všetky projekty nie je možné realizovať naraz, niektoré musia predchádzať a niektoré budú doplnené počas realizácie.

- **KOLKO** – stanovenie náklad

3.3.1 Súhrnný prehľad projektov obce Sklabiná na roky 2023 – 2030

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIALNEHO ROZVOJA OBCE SKLABINÁ

P.č.	Opatrenia	Čas implementácie	Indikátory monitoringu	Predpokladaný objem – v EUR	Zdroj pokrytia
1.	Projektová príprava investičných akcií	2023 - 2030	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	50 000,00	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
2.	Dobudovanie kanalizácie	2023 - 2030	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
3.	Rekonštrukcia miestnych komunikácií ulica Hlavná I. a II. etapa	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
4.	Vybudovanie cyklotrasy	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIALNEHO ROZVOJA OBCE SKLABINÁ

5.	Výstavba nájomných a sociálnych bytov	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
6.	Zabezpečenie starostlivosti o starších občanov, dôchodcov a invalidných dôchodcov	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
7.	Obnova a rekonštrukcia budov v majetku obce, zníženie energetickej náročnosti, využívanie obnoviteľných zdrojov energií (ZŠ, MŠ, staré rodinné domy)	2023 - 2030	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom, Zvýšenie atraktivity obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
8.	Rekonštrukcia budovy obecného úradu	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
9.	Rozvoj cestovného ruchu v lokalite pri športovom rybníku	2023 - 2030	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
10.	Výsadba a údržba plôch verejnej zelene, úprava verejných priestranstiev v obci	2023 - 2030	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
11.	Riešenie problematiky odpadového hospodárstva v obci, vybudovanie zberného dvora	2023 - 2030	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
12.	Riešenie rómskej otázky v obci (rekvalifikačné kurzy, komunitné centrum, sociálne poradenstvo....)	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zlepšenie služieb poskytovaných	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIALNEHO ROZVOJA OBCE SKLABINÁ

			obyvateľom		
13.	Podpora ubytovania na súkromí	2023 - 2030	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
14.	Podpora rozvoja služieb v obci	2023 - 2030	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
15.	Využitie tradícií a pôvodných remesiel	2023 - 2030	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
16.	Rozvoj ľudských zdrojov – rekvalifikačné kurzy v oblasti PC, jazykov, cestovného ruchu, rekvalifikácie nezamestnaných pre potreby konkrétnych spoločností	2023 - 2030	Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	150 000,00	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
17.	Environmentálne vzdelávanie – separovaný zber odpadu, ochrana životného prostredia	2023 - 2030	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	80 000,00	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
18.	Zriaďiť komunikačno-informačné centrum	2023 - 2030	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
19.	Zakrytie a rekultivácia skládky TKO	2023 - 2030	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU, súkromné zdroje
20.	Oplotenie cintorína a vybudovanie urnového hája	2023 - 2030	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU, súkromné zdroje
21.	Podpora podnikateľského prostredia priaznivého pre inovácie	2023 - 2030	Tvorba nových pracovných miest	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
22.	Aktivity smerované na udržanie mladých a vzdelaných ľudí v obci	2023 - 2030	Tvorba nových pracovných miest	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
23.	Podpora regionálneho značenia produktov a služieb	2023 - 2030	Tvorba nových pracovných miest, Zvýšenie atraktivity obce	50 000,00	rozpočet obce, štátne dotácie, EU, súkromné zdroje

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIALNEHO ROZVOJA OBCE SKLABINÁ

24.	Podpora rozvoja cestovného ruchu v obci, marketingové aktivity, rozvoj ubytovania na súkromí	2023 - 2030	Tvorba nových pracovných miest, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	200 000,00	rozpočet obce, štátne dotácie, EU, súkromné zdroje
25.	Rozvoj partnerstiev obcí (cezhraničná spolupráca, Program Európa pre občanov)	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU, EACEA
26.	Realizácia kultúrno-spoločenských aktivít a športových podujatí (napr. deň obce...)	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	30 000,00	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
27.	Realizácia projektov spolupráce s podnikateľmi (LEADER – MAS)	2023 - 2030	Tvorba nových pracovných miest, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
28.	Príprava a realizácia SMART projektov v partnerstve s okolitými obcami regiónu	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
29.	Modernizácia verejnej správy, zavedenie elektronických prvkov	2023 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
30.	Vybudovanie nabíjacej stanice pre elektromobily	2023 - 2030	Zvýšenie atraktivity obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU

3.5. Postup pri implementácii

Realizácia aktivít naplánovaných v PHRSR obce Sklabiná bude vyžadovať úzku spoluprácu obce a miestnych aktérov rozvoja v jednotlivých sektoroch života obce, ako aj spoluprácu starostu obce a poslancov s externými odborníkmi, inštitúciami, orgánmi štátnej správy a regionálnej samosprávy, okolitými obcami a združeniami, ktorých je obec členom. Hlavným koordinátorom aktivít smerujúcich k realizácii strategického cieľa obce v programovom období EU 2021 - 2027 je starosta obce a pracovný tím zostavený za účelom implementácie PHRSR vždy prispôsobený zameraniu riešenému projektu. Vypracovaním a schválením výsledného dokumentu proces strategického plánovania nekončí. PHRSR je dokument otvorený a reagujúci operatívne na potrebné zmeny vzniknuté počas programovacieho obdobia. Pracovná skupina pre implementáciu bude okrem implementácie programu plniť aj monitorovaciu úlohu. Obec má reálne skúsenosti s realizáciou investičných a neinvestičných projektov na podporu regionálneho rozvoja. Vzhľadom na nízky počet zamestnancov Obecného úradu bude pri realizácii aktivít spolupracovať s externými spolupracovníkmi. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce bude po schválení obecným zastupiteľstvom zverejnený na web stránke obce a v tlačenej forme bude verejne prístupný na obecnom úrade.

Časový harmonogram

Implementácia opatrení a aktivít nadefinovaných v tomto dokumente je naplánovaná do konca aktuálneho programovacieho obdobia (rok 2027) s výhľadom až do roku 2030, do kedy bude možné ešte ukončovať rozbehnuté projekty. Odhad realizácie PHRSR vychádza zo všeobecne očakávaných zdrojov financovania. Časový harmonogram prípravy a realizácie jednotlivých aktivít bude rozpracovávať Akčný plán, zostavovaný vždy na nasledujúce 2 roky. Každoročne sa Akčný plán bude vyhodnocovať a upravovať podľa aktuálneho stavu realizácie projektov, administratívnych a finančných možností obce.

3.6. Systém monitorovania a hodnotenia

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PHRSR patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. V procese monitoringu sa uplatňuje **princíp participácie partnerov a verejnosti**. Obec bude mať vytvorený monitorovací výbor, ktorý bude zostavený za účasti partnerov a pracovných skupín. Proces monitorovania a hodnotenia plnenia priorít a cieľov PHRSR bude previazaný s procesom monitorovania a hodnotenia napĺňania programového rozpočtu obce v zmysle zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Záverečný účet obce predstavuje vhodný nástroj, ktorý zachytáva nielen napĺňanie programového rozpočtu územnej samosprávy, ale i napĺňanie implementácie PHRSR vrátane možnosti sledovania definovaných indikátorov. Vzhľadom na túto previazanosť bude systém monitoringu PHRSR využívať najmä „Záverečný účet“, ktorý je každoročne pripravovaný a schvaľovaný Obecným zastupiteľstvom. Monitorovanie splnenia programu obce je možné na základe vyhodnotenia výsledkov ukazovateľov za jednotlivé cieľové oblasti. Indikátory budú presne stanovené v jednotlivých realizačných projektoch.

Rámcové merateľné ukazovatele:

Špecifický cieľ	Ukazovateľ – cieľová hodnota	Časový bod monitorovania
dobudovanie chýbajúcej a	<ul style="list-style-type: none"> napojenie obyvateľov na inžinierske siete (%) rekonštruované obecné budovy (m², počet) 	1x ročne

<p>rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry s ohľadom na ochranu životného prostredia</p>	<p>vymenených okien, množstvo ušetrenej energie na vykurovanie)</p> <ul style="list-style-type: none"> • km opravených/novostavaných chodníkov, km novostavaných cyklistických chodníkov a km opravených/novostavaných miestnych komunikácií, • rozšírenie inžinierskych sietí (merná jednotka: km a napojenie obyvateľstva v %) • napojenosť obyvateľstva na verejnú kanalizačnú sieť (v %) • miera využívania obnoviteľných zdrojov energie (v %) • množstvo odpadu pozbieraného separovane (druh/t) • množstvo recyklovaného odpadu (t) • množstvo vytvoreného komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/rok/obyv.) • množstvo biologického odpadu (t) • počet vysadených stromov a kríkov • výmera novovytvorenej verejnej zelene (m²) • zvýšenie investičnej činnosti v obci (v %) • úspešnosť realizácie projektových zámerov (%) 	
<p>využitie daností obce, rozvoj podnikania</p>	<ul style="list-style-type: none"> • počet vytvorených pracovných miest v súkromnom sektore • počet zavedených nových výrobných činností • počet inovovaných technológií • zvýšenie produktivity práce • zvýšenie konkurencieschopnosti podnikov • miera nezamestnanosti (v %) • miera ekonomickej aktivity (v %) • zvýšená návštevnosť obce turistami (počet turistov) • úspešnosť realizácie projektových zámerov (%) 	<p>1x ročne</p>
<p>zvýšenie kvality verejných služieb vo verejnej správe, školstve, sociálnej starostlivosti, kultúre, športe a bývaní</p>	<ul style="list-style-type: none"> • počet detí v MŠ a ZŠ • počet stoličiek a postelí v oblasti sociálnych služieb • zvýšenie investičnej činnosti v obci (v %) • príjmová úroveň domácností a kúpna sila obyvateľstva • úspešnosť realizácie projektových zámerov (%) • tvorba projektov v oblasti rozvoja ľudských zdrojov, percento úspešnosti projektov (v %) • štruktúra obyvateľstva z hľadiska vzdelanosti a kvalifikácie (v %) • zvýšená zamestnanosť (%) • počet, kvalita a využiteľnosť sociálnych služieb • počet novopostavených bytov a domov • úspešnosť realizácie projektových zámerov (%) 	<p>1x ročne</p>

Hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHRSR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2021 – 2027) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia

realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PHRSR, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba).

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu. Priebežné hodnotenia sa bude vykonávať raz ročne. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PHRSR. Priebežné správy o implementácii sú predkladané obecnému zastupiteľstvu.

Následné hodnotenie

Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PHRSR a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PHRSR obce Sklabiná. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PHRSR, tzv. programové obdobie.

4. Finančná časť

Finančný plán predstavuje východiská pre financovanie PHRSR obce Sklabiná na roky 2023 - 2030. Východiskami pre stanovenie finančného rámca PHRSR sú indikatívne finančné požiadavky pre realizáciu konkrétnych projektov. Podrobnejšie informácie o finančnom zabezpečení realizácie konkrétnych projektových návrhov, v súlade s kompetenciami samosprávy, budú súčasťou projektového zosobníka.

V súlade so Zákonom o podpore regionálneho rozvoja (Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov) je regionálny rozvoj na území SR financovaný z viacerých zdrojov, z ktorých hlavnými zdrojmi sú:

- zo štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtovej kapitoly Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo investícií“) a z rozpočtových kapitol iných ministerstiev,
- zo štátnych účelových fondov,
- z rozpočtov vyšších územných celkov,
- z rozpočtov obcí,
- z prostriedkov fyzických osôb,
- z prostriedkov právnických osôb,
- z úverov a príspevkov medzinárodných organizácií,
- z prostriedkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi,
- z iných prostriedkov, ak to ustanoví osobitný predpis.

Doplňovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú finančné prostriedky z fondov Európskej únie poskytované podľa osobitných predpisov.

Európsky fond regionálneho rozvoja (ERRR)

Európsky fond regionálneho rozvoja (ERRR) sa zameriava na posilnenie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti v Európskej únii odstraňovaním nerovností medzi jej regiónmi. Je jedným z hlavných nástrojov financovania európskej politiky súdržnosti. Jeho cieľom je pomôcť pri znižovaní rozdielov v úrovni

rozvoja európskych regiónov a obmedziť nedostatočný rozvoj najviac znevýhodnených regiónov. Osobitná pozornosť sa venuje regiónom, ktoré trpia vážnymi a trvalými prírodnými alebo demografickými nedostatkami, ako napríklad najsevernejšie regióny s veľmi nízkou hustotou zaľudnenia a ostrovné, cezhraničné a hornaté regióny.

Európsky sociálny fond plus (ESF+)

Európsky sociálny fond+ má zohrať dôležitú úlohu pri vykonávaní akčného plánu o európskom pilieri sociálnych práv a pri riešení sociálno-ekonomických dopadov pandémie nového koronavírusu. Je vnímaný ako hlavný nástroj EÚ na investovanie do ľudí a na riešenie existujúcich nerovností. K osobitným cieľom ESF+ patria:

- podpora oblasti politiky zamestnanosti a mobility pracovnej sily, vzdelávania a sociálneho začlenenia, konkrétne pomocou pri odstraňovaní chudoby, čím sa prispieva k vykonávaniu Európskeho piliera sociálnych práv,
- podpora digitálnej a ekologickej transformácie, tvorba pracovných miest na základe zručností pre inteligentnú špecializáciu a zlepšenie systémov vzdelávania a odbornej prípravy,
- podpora dočasných opatrení za výnimočných alebo nezvyčajných okolností (napr. financovanie režimov skráteného pracovného času bez vyžadovania ich spojenia s aktívnymi opatreniami alebo umožnenie prístupu k zdravotnej starostlivosti aj tým, ktorí nie sú priamo zraniteľní zo sociálno-ekonomického hľadiska).

Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027

Základný strategický dokument s celoštátnym dosahom. Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ:

1. **Inteligentnejšia Európa** – pomoc zameraná na rozvoj vedy, výskumu, budovanie inteligentných miest a regiónov, digitálne riešenia pre občanov, podniky, výskumné organizácie a orgány verejnej správy, rozvoj malého a stredného podnikania, rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie a zvyšovanie digitálnej pripojiteľnosti
2. **Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa** – pomoc zameraná na zlepšenie energetickej efektívnosti, OZE, dostupnosť pitnej vody a dobudovanie kanalizácie, zlepšenie odpadového hospodárstva, podporu mestskej mobility vr. cyklo dopravy, ochranu prírody
3. **Prepojenejšia Európa** – pomoc zameraná na dobudovanie diaľnic a rýchlostných ciest, modernizáciu železníc, vodnej infraštruktúry a zlepšenie regionálnej dostupnosti
4. **Sociálnejšia Európa** – pomoc zameraná na podporu vzdelávania, zdravotníctva, trhu práce, sociálnych služieb
5. **Európa bližšie k občanom** - pomoc zameraná na podporu udržateľného cestovného ruchu, regionálnej a miestnej infraštruktúry pre pohybové aktivity, zveľadenie kultúrneho dedičstva

Operačný program Slovensko – bol schválený Európskou komisiou 22.11.2022. Bude jeden operačný program, s jednými pravidlami, metodikou a manažmentom, mal by priniesť výrazné zjednodušenie využitia eurofondov.

Konkurencieschopnejšie a inteligentnejšie Slovensko

1,9 miliardy eur

Ide o európsky cieľ politiky 1: Konkurencieschopnejšia a inteligentnejšia Európa

Investície sú zamerané na podporu vedy, výskumu a inovácií, digitalizáciu, posilnenie malých a stredných podnikov, rozvoj zručností a digitálnu pripojiteľnosť.

Zelenšie Slovensko

4,2 miliardy eur

Ide o európsky cieľ politiky 2: Zelenšia, nízkouhlíková Európa

Investície podporia energetickú efektívnosť, znižovanie emisií skleníkových plynov, energiu z obnoviteľných zdrojov a uskladňovanie energie reflektujúc aj globálnu situáciu a potrebu znižovania závislosti slovenskej ekonomiky na energetických zdrojoch z Ruska. Taktiež sa podporia investície na adaptáciu na zmenu klímy, prístupu k vode, na posilnenie ochrany prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, ako aj udržateľnú mestskú mobilitu.

Podstatná časť zdrojov z nových eurofondov pôjde na ochranu prírody a životného prostredia. Na ochranu prírody a biodiverzity je vyčlenených 721 miliónov eur, najmä na podporu chránených častí prírody a krajiny (248 mil. eur) a prieskum, sanáciu a monitorovanie environmentálnych záťaží (239 mil. eur). Pre zdravší život v mestách a obciach budú dôležité investície do udržateľnej mestskej mobility (891 mil. eur), medzi nimi aj investície do ekologickej verejnej dopravy (491 mil. eur) a cyklo dopravy (100 mil. eur).

Prepojenejšie Slovensko

2 miliardy eur

Ide o európsky cieľ politiky 3: Prepojenejšia Európa

Podporíme rozvoj inteligentnej, bezpečnej, udržateľnej transeurópskej dopravnej siete, ako aj vnútroštátnu, regionálnu a miestnu mobilitu.

Významná časť nových eurofondov je určená na riešenie problémov, ktoré boli v minulosti zanedbávané – budovanie a opravy ciest I. triedy (241 mil. eur), ciest II. a III. triedy (169 mil. eur) a rekonštrukcie miestnych komunikácií (62 mil. eur).

Sociálnejšie a inkluzívnejšie Slovensko

3,3 miliardy eur

Ide o európsky cieľ politiky 4: Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa (3,3 mld. EUR)

Investíciami podporíme prístupný trh práce, kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, získanie zručností pre lepšiu adaptabilitu a inklúziu na základe potrieb trhu práce, aktívne začlenenie a podporu dostupných sociálnych služieb pre znevýhodnené a najodkázanejšie skupiny obyvateľstva, vrátane marginalizovaných rómskych komunít, rodinné poradne, ako aj podporu sociálnych inovácií a potravinovú a materiálnu pomoc pre najodkázanejšie osoby.

Európa bližšie k občanom

400 miliónov eur

Ide o európsky cieľ politiky 5: Európa bližšie k občanom

Investíciami podporíme hospodársky, sociálny a environmentálny rozvoj na regionálnej a miestnej úrovni integrovaným prístupom, a to aj prostredníctvom podpory kultúry a prírodného dedičstva, udržateľného cestovného ruchu, verejných športovísk a bezpečnosti v regiónoch Slovenska.

Fond na spravodlivú transformáciu

Špecifickým cieľom v novom programovom období je Fond spravodlivej transformácie, ktorý pomôže riešiť sociálne, hospodárske a environmentálne dôsledky regiónom, ktorých sa týka prechod na uhlíkovú neutralitu. Z balíka 441 mil. eur môžu čerpať región horná Nitra, Košický a Banskobystrický kraj.

Celková výška zdrojov z fondov EÚ pre Program Slovensko je 12,594 mld.

Program rozvoja vidieka 2021 – 2027 je dokumentom, na základe ktorého bude poskytovaná pomoc z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka v programovacom období 2021 – 2027 – bude doplnené po schválení programu.

Spoločná poľnohospodárska politika podporuje dynamický rozvoj a hospodársku životaschopnosť vidieckych oblastí prostredníctvom financovania a opatrení, ktoré podporujú rozvoj vidieka. Rozvoj vidieka je „druhým pilierom“ spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP), ktorý posilňuje „prvý pilier“ podpory príjmov a trhových opatrení, a to prehľbovaním sociálnej, environmentálnej a hospodárskej udržateľnosti vidieckych oblastí. SPP prispieva k udržateľnému rozvoju vidieckych oblastí prostredníctvom troch dlhodobých cieľov:

- podporovať konkurencieschopnosť poľnohospodárstva a lesného hospodárstva;
- zabezpečiť udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a opatrenia v oblasti klímy;
- dosiahnuť vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest.

Miestny rozvoj riadený spoločnosťou

V priebehu minulých 20 rokov sa prístup LEADER (1) v oblasti miestneho rozvoja riadeného spoločnosťou (CLLD) – založený na skúsenostiach iniciatívy financovanej zo štrukturálnych fondov EÚ, ktorý mal pomôcť zúčastneným stranám vo vidieckych oblastiach zhodnotiť dlhodobý potenciál ich miestneho regiónu – ukázal ako efektívny a účinný nástroj pri uskutočňovaní rozvojových politík. Európska komisia podporuje túto realizačnú metódu aj prostredníctvom ďalších iniciatív Spoločenstva, akými sú iniciatívy URBAN (2) a EQUAL (3). Pokiaľ ide o prístup LEADER, ktorý EÚ sústavne podporuje od roku 1991, tento prístup sa stal dôležitým prvkom rozvojovej politiky vidieka a je akceptovaný v celej Európe. Od roku 2007 je miestny rozvoj nástrojom uskutočňovania politiky aj v odvetví európskeho rybného hospodárstva. Návrh nariadenia o budúcom nástroji CLLD sa zakladá na prístupe LEADER a týka sa všetkých fondov začlenených do spoločného strategického rámca – Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR), Európsky sociálny fond (ESF), Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV), Európsky fond námorného a rybného hospodárstva (EFNRH) a Kohézny fond (KF) – na programové obdobie rokov 2014-2020 (fondy SSR).

CLLD je nástroj, ktorý sa má využívať špeciálne na subregionálnej úrovni a ktorý dopĺňa ďalšiu rozvojovú podporu na miestnej úrovni. CLLD môže mobilizovať a zapájať miestne spoločnosti a organizácie, aby prispeli k dosiahnutiu cieľov stratégie Európa 2020 v oblasti inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, v oblasti podpory územnej súdržnosti a dosahovania konkrétnych politických cieľov.

Hlavné ciele návrhu Komisie sú zjednodušiť a rozšíriť využívanie nástroja CLLD ako rozvojového nástroja. Návrhy CLLD budú:

- vyzývať miestne spoločnosti, aby vytvárali integrované prístupy zhora nadol v podmienkach, keď treba reagovať na územné a miestne problémy, ktoré si vyžadujú štrukturálnu zmenu;
- budovať kapacity spoločnosti a podporovať inovácie (vrátane sociálnych inovácií), podnikanie a možnosti zmien podporou rozvoja a objavovaním nevyužitého potenciálu v rámci spoločností a území;
- podporovať vlastníctvo na úrovni spoločnosti zvyšovaním účasti v rámci spoločností a budovať zmysel pre zapojenie sa a vlastníctvo, ktoré zvyšujú účinnosť politík EÚ; a
- pomáhať viacúrovňovej správe poskytutím spôsobu, ktorým sa miestne spoločnosti budú v plnej miere podieľať na určovaní charakteru realizácie cieľov EÚ vo všetkých oblastiach.

Programy DG HOME – Azylového, migračného a integračného fondu, Fondu pre vnútornú bezpečnosť a Nástroja finančnej podpory riadenia hraníc a vízovej politiky – riadiacim orgánom je Ministerstvo vnútra SR

Programy územnej spolupráce

Cezhraničná spolupráca

- Interreg VI Slovensko – Česko – riadiacim orgánom je MIRRI
- Interreg VI Slovensko – Rakúsko – riadiacim orgánom je MIRRI
- Interreg VI Maďarsko – Slovensko – národným orgánom je MIRRI
- Interreg VI Poľsko – Slovensko – národným orgánom je MIRRI
- Interreg VI-A NEXT – Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina – národným orgánom je MIRRI

Nadnárodná spolupráca

- Interreg Dunajský nadnárodný program 2021 – 2027 – národným kontaktným bodom je MIRRI
- Program Interreg Stredná Európa 2021 – 2027 – národným kontaktným bodom je MIRRI

Medziregionálna spolupráca

- Interact IV – národným kontaktným bodom je MH SR
- Interreg Europe 2021 – 2027 – národným kontaktným bodom je MH SR
- URBACT IV – národným kontaktným bodom je MDV SR
- Program spolupráce ESPON 2030 – národným kontaktným bodom je MDV SR

Programy priamo riadené Európskou komisiou pre programové obdobie 2021 – 2027

Prijatím viacročného finančného rámca v decembri pre programové obdobie 2021-2027 Európska únia potvrdila, že počíta so zachovaním viacerých priamo riadených programov akými sú Horizont Europe, LIFE, Kreatívna Európa, Nástroj na prepájanie Európy (CEF) a Erasmus+. Avšak v dôsledku nových výziev, ktorým čelí Európa, ako sú najmä pandémie COVID-19 alebo migrácia, vzniká potreba financovania nových oblastí, a to prostredníctvom nových priamo riadených programov Európskou komisiou. K takýmto programom patrí: program Jednotný trh, program Digitálna Európa, program EU4Health alebo program rescEU.

Nový program EU4Health poskytne na základe skúseností získaných počas pandémie COVID-19 pevný základ pre činnosť EÚ v oblasti zdravia. V oblasti výskumu a inovácie bude program Horizont Europe ťažiť zo zvýšeného financovania, a to hneď ako bude k dispozícii financovanie z Plánu obnovy prostredníctvom nástroja NextGenerationEU. Výrazne sa posilnila aj podpora zvládania migrácie a riadenia hraníc, a to aj s cieľom do roku 2027 financovať až 10 000 príslušníkov pohraničnej stráže pre Európsku agentúru pre pohraničnú a pobrežnú stráž. V oblasti bezpečnosti a obrany sa zriadi nový Európsky obranný fond na podporu konkurencieschopnosti, efektívnosti a inovačnej kapacity obrannej, technologickej a priemyselnej základne EÚ. Posilnia sa aj programy pre mladých ľudí, ako je Erasmus+ a Európsky zbor solidarity, pričom sa očakáva, že v priebehu nového viacročného finančného rámca sa počet účastníkov na programe Erasmus+ až stornásobí.

Externé finančné zdroje

- granty EHP a Nórska - www.eeagrants.sk
- Programy EÚ: WIFI 4 EU, Európa pre občanov, Interreg Europe, Program cezhraničnej spolupráce Maďarská republika - Slovenská republika, ESPON, INTERACT
- Nadácie (napr. Nadácia Slovenskej sporiteľne, Nadácia SPP, Nadácia ZSE, Nadácia Ekopolis, Nadácia ESET, Nadácia Orange)
- Grantové programy Visegradfund
- Program Stredná Európa, ETC Dunaj

- Podpora bývania – www.sfrb.sk
- Environmentálny fond – www.envirofond.sk

Finančný plán programu

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu rozvoja je schopnosť obce Sklabiná v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú vlastné prostriedky určené na spolufinancovanie projektov. V dôsledku absencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, nie je možné stanoviť výšku prostriedkov potrebnú na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít. Táto časť bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov a možností obecného rozpočtu.

ZÁVER

Aj keď v zmysle zákona č. 539/2008 Z.z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov je PHRSR podmienkou pre získanie zdrojov zo štátneho rozpočtu a doplnkových zdrojov pre rozvojové projekty obce bola jeho aktualizácia motivovaná predovšetkým potrebou koncepčného riadenia v obci Sklabiná v snahe čo najefektívnejšie riešiť problémy a výzvy rozvoja obce. Príprava PHRSR je pomerne zložitá cesta, ktorá vyžaduje určitú vopred stanovenú postupnosť krokov, ktoré na seba logicky nadväzujú a predovšetkým zapojenie všetkých aktérov rozvoja obce do spoločného plánovania tak, aby bol maximálne využitý potenciál územia na dosiahnutie ekonomickej, kultúrnej a spoločenskej prosperity celej obce pri akceptovaní princípov udržateľného rozvoja.

Cieľom programu nie je vyriešiť všetky problémy, ktoré sa v obci vyskytujú, ale načrtnúť smer, ktorý vytvorí vhodné podmienky pre ich riešenie. Spracovaný dokument predstavuje súčasný stav i perspektívy rozvoja obce, ktorá sa snaží zlepšiť životné podmienky svojich občanov. Danosti obce ponúkajú možnosti jej rozvoja, čo podporujú prírodné danosti obce. Najväčšou devízou obce sú však jeho obyvatelia, ktorí z veľkej časti majú o život vo svojej obci záujem a na jej rozvoji sú ochotní participovať.

Hlavným cieľom PHRSR obce je zlepšiť kvalitu života občanov, vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a presadzovať koncept udržateľného rozvoja obce. Veríme, že v spolupráci s vedením obce sa obyvateľom tohto územia podarí tento cieľ zrealizovať aj vďaka získavaniu finančných prostriedkov z verejných i neverejných zdrojov.

Zoznam použitej literatúry

Kolektív (1997): Kraje a okresy Slovenska, Q111, Bratislava
Lukniš a kol. (1972): Slovensko – Príroda, Obzor, Bratislava
Štatistický úrad SR: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021
VUC BBSK (2022): Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja, Banská Bystrica,
VUC BBSK: Územný plán Veľkého územného celku Banskobystrický kraj, Banská Bystrica,
Ministerstvo životného prostredia SR (2001): Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, Bratislava

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR: Vízie a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2030

Partnerská dohoda SR na roky 2021-2027

Operačný program Slovensko na roky 2021 - 2027

Štatistický úrad SR (2022): Štatistická ročenka regiónov SR, Bratislava

Slovenská akadémia vied (1977): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku I., VEDA, Bratislava

Slovenská akadémia vied (1977): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku II., VEDA, Bratislava

Slovenská akadémia vied (1978): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku III., VEDA, Bratislava

Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody A-J (1967): Súpis pamiatok na Slovensku, Obzor, Bratislava

Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody R-Ž (1969): Súpis pamiatok na Slovensku, Obzor, Bratislava

Peter Sule, Peter Sule ml. (2005): Encyklopédia miest a obcí Slovenska, PS-LINE, s.r.o. Lučenec

Anton Hupka (2005): Literárno-vlastivedné rozhľady po Veľkokrtíšskom regióne, Spoločnosť A.H.

Škultétyho Veľký Krtíš

Jaroslava Michalová, Pavel Michal (1980): Geografia okresu Veľký Krtíš, Osveta Martin

ARCH-EKO Banská Bystrica (1992): ÚPD VÚC okres Veľký Krtíš

Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Veľký Krtíš

Archív obce

Archív spracovateľa

Dostupné web stránky